

2013
SEKTÖR RAPORU

1. DÜNYADA DURUM.....	3
1.1. Hayvan Varlığı	3
1.2. Hayvansal Üretim Değeri	4
1.3. Et Üretimi	5
1.3.1 Büyükbaş Eti	6
1.3.2. Domuz Eti	6
1.3.3. Küçükbaş Eti	7
1.3.4. Kanatlı Eti	7
1.3.5. Balık Üretimi	8
1.4. Ticaret	9
1.4.1. Et Üretim ve Ticaret Miktarları	10
1.4.2. Büyükbaş Eti Ticareti.....	11
1.4.3. Küçükbaş Eti Ticareti.....	11
1.4.4. Kanatlı Eti Ticareti.....	11
1.4.5. Domuz Eti Ticareti.....	12
1.4.6. Balık ve Ürünleri Ticareti	12
1.5. Fiyatlar	13
1.5.1. FAO Gıda Fiyat Endeksi.....	13
1.5.2. FAO Et Fiyat Endeksi	14
1.5.3. Uluslararası Fiyatlar	15
1.6. Tüketim	18
1.6.1. Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri	18
2. TÜRKİYE’DE DURUM.....	20
2.1. Tarımsal Üretim Değeri	20
2.1.1. Canlı Hayvanlar Üretim Değeri	20
2.1.2. Hayvansal Ürün Üretim Değeri	21
2.2. Türkiye Hayvan Varlığı	22
2.2.1. Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş).....	23
2.2.2. Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı.....	24
2.3. Türkiye Et Üretimi	25
2.3.1. Et Üretim Endeksi (2002=100)	25
2.3.2. Et Üretiminin Türlerle Göre Dağılımı	26
2.3.3. Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik	26
2.3.4. Balık Üretimi	27

2.4. Dış Ticaret.....	28
2.4.1. Canlı Hayvan İthalatı	28
2.4.2 Canlı Hayvan İhracatı	30
2.4.3. İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı	31
2.4.4. İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı	31
2.4.5. İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı	32
2.4.6. İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı	32
2.4.7. Balık Dış Ticareti	33
2.5. Fiyatlar	34
2.5.1. Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri.....	34
2.5.2. Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri	36
2.5.3. Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları.....	38
2.5.4. Karma Yem Fiyatları	39
2.5.5. Kaba Yem Fiyatları	39
2.5.6. Et/Yem Paritesi	40
2.6. Tüketim	41
2.6.1. Kişi Başı Et Tüketimi.....	41
2.6.2. Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)	41
2.6.3. Hane Halkı Tüketimi.....	42

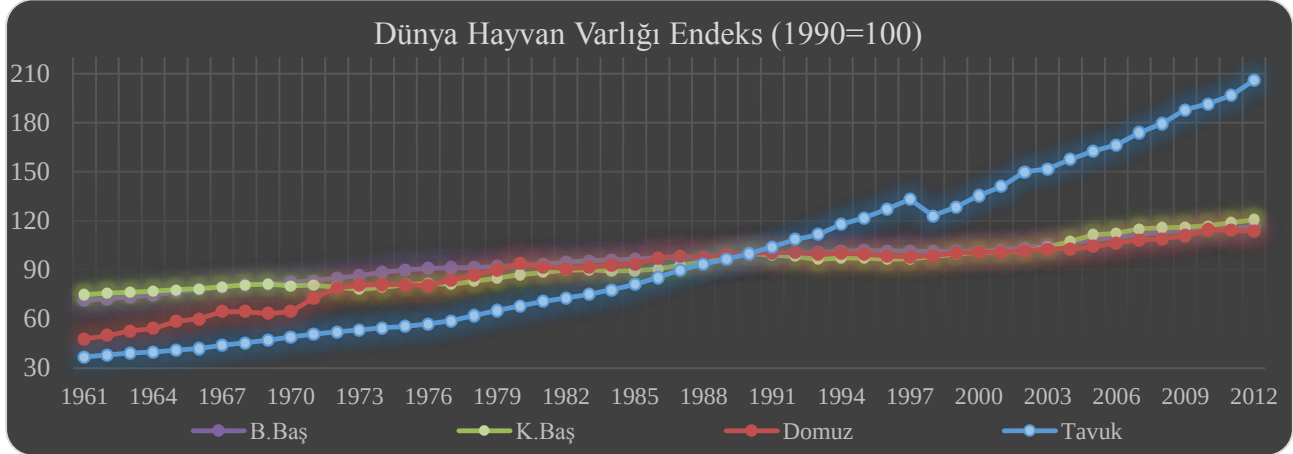
3. ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ 43

3.1. Kurumun Kuruluş Amacı ve Faaliyet Konuları.....	44
3.1.1. Büyükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması	45
3.1.2. ESK Kombinalarının Kesim ve Depolama Kapasiteleri.....	45
3.2. 2013 Yılı Genel Alım, Üretim ve Satış Faaliyet Bilgileri.....	46
3.2.1. Alım Faaliyetleri	46
3.2.2. 2013 Yılı Serbest ve Mezbu Alımlar	46
3.2.3. 2013 Yılı Tür Bazında Alımlar	46
3.2.4. Üretim Faaliyetleri	47
3.2.5. Satış Faaliyetleri.....	47
3.2.6. 2013 Yılı Et Satışları.....	47
3.2.7. 2013 Yılı Şarküteri Üretim ve Satışları.....	48

1. DÜNYADA DURUM

1.1. Hayvan Varlığı

Dünya hayvan varlığındaki uzun yıllar değişimini değerlendirmek üzere, 1990 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre, en hızlı büyüme tavuk varlığında gözlenmektedir. 1990-2012 döneminde; tavuk varlığında artış % 106, küçükbaş varlığında % 21, büyükbaş varlığında ise % 17, domuz varlığında % 14'tür.

Kaynak: FAO

Son beş yıllık dönemde hayvan varlığında gerçekleşen değişimlere bakıldığında; en büyük değişimin % 14,8 artışla tavuk varlığında olduğu görülmektedir. Genel olarak tüm gruplarda görülen artış eğilimi, söz konusu dönemin ilk iki yılında koyun, son iki yılında domuz varlığında gözlenmemiştir. Yıllık ortalamalara bakıldığında; en hızlı artış % 1,6 ile manda türünde, en sınırlı artış % 0,8 ile sığır türünde gerçekleşmiştir.

2012 yılında; sığır varlığı, bir önceki yıla göre % 1 artarak 1 milyar 485 milyon baş'a yükselmiştir. Manda varlığı % 2 artışla 199 milyon baş'a, koyun ve keçi varlığı % 1 artışla 1 milyar 169 milyon ve 996 milyon baş'a yükselmiştir. Domuz varlığı son iki yıllık eğilimi devam ettirip % 0,2 azalarak 966 milyon baş olmuştur.

FAO - Milyon Baş		2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012 Değişim %
Dünya	Tavuk	19.055	19.947	20.343	20.878	21.867	14,8
	Yıllık % değişim	3,2	4,7	2,0	2,6	4,7	
	Bufalo-Manda	187	190	193	195	199	6,4
	Yıllık % değişim	1,6	1,6	1,6	1,0	2,1	
	Keçi	950	963	973	982	996	4,8
	Yıllık % değişim	2,4	1,4	1,0	0,9	1,4	
	Domuz	925	941	973	968	966	4,4
	Yıllık % değişim	0,7	1,7	3,4	-0,5	-0,2	
	Sığır	1.447	1.460	1.472	1.472	1.485	2,6
	Yıllık % değişim	1,3	0,9	0,8	0,0	0,9	
	Koyun	1.128	1.122	1.127	1.152	1.169	3,6
	Yıllık % değişim	-0,9	-0,5	0,4	2,2	1,5	

Kaynak: FaoStat

Türkiye, 2012 dünya hayvan varlığı sıralamasında; 12,5 milyon büyükbaş ile 24.sırada ve 32,3 milyon küçükbaş ile 12. sıradadır.

1.2. Hayvansal Üretim Değeri

Dünyada hayvancılık, toplam tarımsal üretim değerinde % 34'lük bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki sektör olarak; işlenmemiş etin payı % 64, sütün payı % 25'tir.

FAO, Dünya Hayvansal Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2008	2009	2010	2011
Balmumu	97	87	88	96
Tavuk yumurtası	78.726	75.251	79.090	95.014
Diğer kanatlı yumurtası	24.595	25.591	21.567	29.109
Bal	5.194	5.106	5.717	6.181
İşlenmemiş et	699.859	713.352	737.574	841.827
Süt	294.079	253.282	288.583	327.089
İpekböceği	1.566	1.646	2.268	2.021
Yün ve yapağı	6.567	5.998	6.605	7.235
Toplam tarımsal üretim	3.105.073	2.962.831	3.317.752	3.899.779
Toplam hayvansal üretim	1.110.683	1.080.313	1.141.492	1.308.572
Hayvansal üretimin payı %	35,8	36,5	34,4	33,6

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır. İşlenmemiş et grubuna kanatlı eti dahil değildir.

FAO verilerine göre, ülkemizde hayvancılık toplam tarımsal üretim değerinde % 26'lık bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki bileşen; % 48 pay ile işlenmemiş et, % 40 pay ile süttür.

FAO, Türkiye Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2008	2009	2010	2011
Balmumu	33,31	30,36	32,81	32,8
Tavuk yumurtası	1.926	1.835	992	1.073
Bal	948	892	952	1.034
İşlenmemiş et	6.054	5.353	10.629	9.147
Süt	7.712	6.647	8.554	7.675
İpekböceği	1	1	1	2
Yün ve yapağı	88	69	70	71
Toplam tarımsal üretim	71.069	61.484	77.672	74.483
Toplam hayvansal üretim	16.762	14.829	21.231	19.035
Hayvansal üretimin payı %	23,6	24,1	27,3	25,6
Toplam tarımsal üretim	71.069	61.484	77.672	74.483
Toplam hayvansal üretim	16.762	14.829	21.231	19.035
Hayvansal üretimin payı %	23,6	24,1	27,3	25,6

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır. İşlenmemiş et grubuna kanatlı eti dahil değildir.

FAO tarafından yayınlanan Mayıs 2014 Gıda Görünüm raporuna göre;

2013 yılında dünya et üretimi, bir önceki yıla göre % 1,4 artarak 308,5 milyon tona yükselmiştir.

Dünya et üretiminin, 2014 yılında bir önceki yıla göre 3,3 milyon ton (%1,1) artarak, toplamda 311,8 milyon ton'a ulaşması öngörülmektedir. Üretimdeki büyümenin, daha çok gelişmekte olan ülkelerde odaklanması ve söz konusu ülkelerde artan gelirle birlikte gelişen orta sınıfın, talebin de merkezini oluşturması beklenmektedir.

2014 yılında uluslararası fiyatlar, son 3 yıldır olduğu gibi yine rekor düzeydeki yerini korumaktadır. FAO Et Fiyat Endeksi (2002-2004=100) Nisan 2014'de 186 puan ile bir önceki yıla kıyasla değişim göstermemiştir. Kanatlı ve domuz eti için fiyatlar azalan yem maliyetleri sonucu biraz gerilerken küçükbaş ve büyükbaş eti için sınırlı ihracat arzı sonucu fiyatlar hafif yükselmiştir.

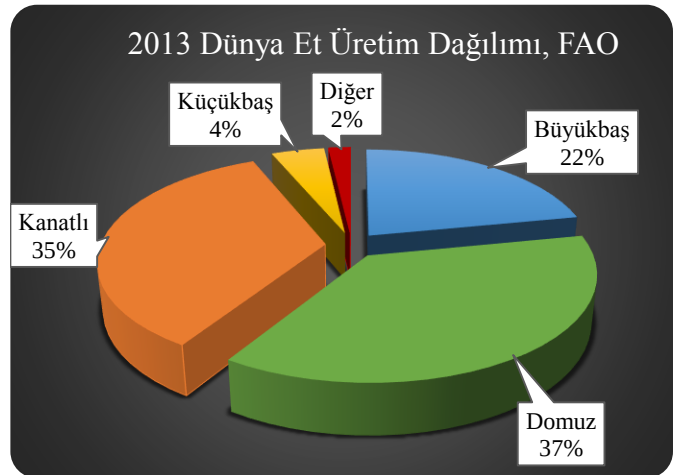
Küresel et ticaretinin, 2014 yılında %1,4 oranında yükselerek 31,3 milyon ton'a çıkması öngörülmektedir. Bu artış oranı, majör ihracatçı ülkelerde üretime ilişkin kısıtlamalar sonucu, son yılların ortalamasından daha düşüktür. Ticaret hacmindeki artış ve azalış öngörülleri, et çeşidine göre değişiklik göstermektedir; büyükbaş ve kanatlı eti ticaretinde büyüme öngörülürken, küçükbaş ve domuz eti ticaretinde düşüş beklenmektedir. Kanatlı eti % 43 pay ile et ticaretinde en önemli segment olarak kalmaya devam ederken, onu sırasıyla büyükbaş, domuz ve küçükbaş eti takip etmektedir.

1.3. Et Üretimi

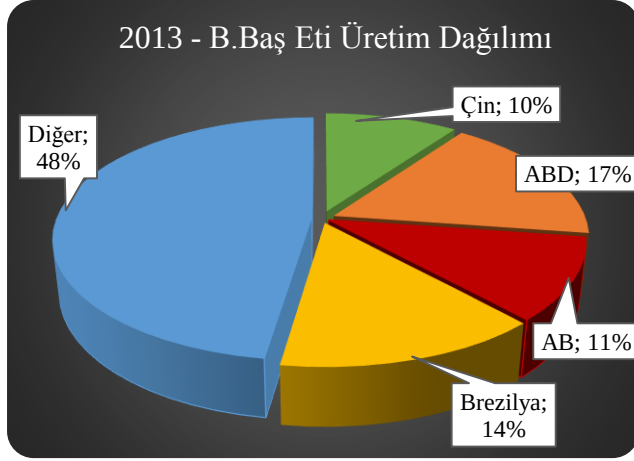
2013 yılı dünya toplam et üretimi 308,5 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Toplam et üretiminde, en büyük payı % 37 ile domuz eti (114,2 milyon ton) alırken, kanatlı eti % 35 (107 milyon ton), büyükbaş eti % 22 (67,7 milyon ton), küçükbaş eti % 4 (13,9 milyon ton) paya sahiptir.

Toplam kırmızı et üretiminde, en büyük payı % 58 ile domuz eti alırken, büyükbaş eti % 35, küçükbaş eti % 7 paya sahiptir.

1.3.1 Büyükbaş Eti

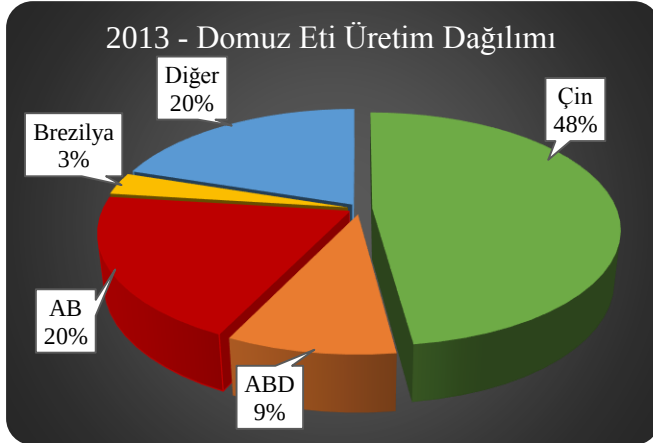

2013 yılında dünya büyükbaş eti (sığır ve manda) üretimi 67,7 milyon ton'dur. Dünya üretiminin % 52'si ABD, Brezilya, AB ve Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. 2014 yılı için dünya üretiminde % 0,5 gibi sınırlı bir artış öngörülmektedir.

2014 yılında ABD'nin dünya üretimindeki payının %1 düşmesi ve Brezilya payının da aynı oranda artması öngörülmektedir. 2013 yılında kuraklık, özellikle Okyanusya çayır ve otlaklarını olumsuz etkilemiştir. 2014 yılında Avustralya üretiminin % 4 azalması beklenmektedir.

2013 Büyükbaş Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	6.704
ABD	11.757
AB	7.371
Brezilya	9.596
Diğer	32.251

1.3.2 Domuz Eti

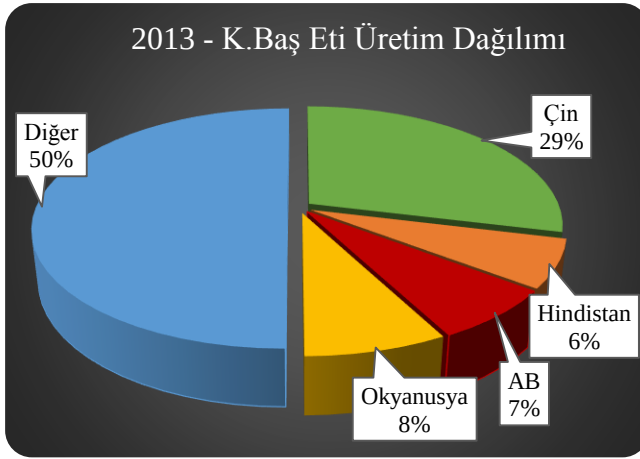
FAO tahminlerine göre, 2013 yılında dünya domuz eti üretimi 114,2 milyon ton'dur.

Dünya üretiminin % 80'i Çin, AB, ABD ve Brezilya tarafından gerçekleştirilmiştir. 2014 yılı dünya üretiminde % 1,1 oranında artış öngörülmektedir.

2014 yılında ABD üretiminde yavru domuz ölümlerine neden olan virüs (PEDv) salgını nedeniyle % 1,9 düşüş beklenirken, diğer majör ülkelerde artış öngörülmektedir. Dünya üretiminin % 48'ini karşılayan Çin üretiminde artış beklentisi % 1,6'dır.

2013 Domuz Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	54.777
ABD	10.530
AB	22.682
Brezilya	3.505
Diğer	22.787

1.3.3. Küçükbaş Eti

2013 yılında kuraklık, Okyanusya çayır ve otlakları olumsuz etkilemiş olup 2014 yılında üretimin % 6,3 azalacağı tahmin edilmektedir.

2013 yılında dünya küçükbaş eti üretimi 13,9 milyon ton'dur.

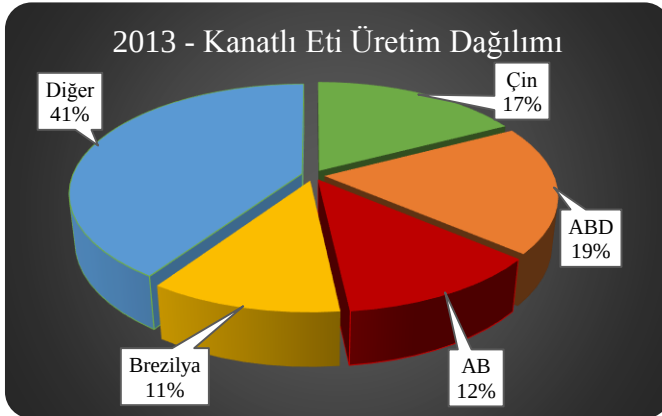
Dünya üretiminin % 50'sini Çin, Hindistan, Okyanusya ve AB karşılamaktadır.

2014 yılında Okyanusya'nın dünya üretimindeki payının % 1 düşmesi ve Hindistan payının aynı oranda artması beklenmektedir.

2013 Küçükbaş Eti Üretimi (Bin Ton)

Çin	4.002
Hindistan	905
AB	962
Okyanusya	1.066
Diğer	6.956

1.3.4. Kanatlı Eti

2014 yılında % 17 payla dünyada 2. büyük üretici konumunda olan Çin üretiminde, 2013 yılında ortaya çıkan kuş gribi (H7N9) salgını nedeniyle % 1,7 düşüş beklenmektedir. Rusya için % 8 ve Hindistan için % 6 büyüme öngörülmektedir.

2013 yılında dünya kanatlı eti üretimi 107 milyon ton'dur.

Dünya üretiminin % 59'unu ABD, Çin, AB ve Brezilya karşılamaktadır.

2014 yılı dünya üretiminde % 1,6 oranında bir artış beklenmektedir.

2013 Kanatlı Eti Üretimi (Bin Ton)

Çin	18.584
ABD	20.190
AB	12.837
Brezilya	12.010
Diğer	43.332

1.3.5. Balık Üretimi

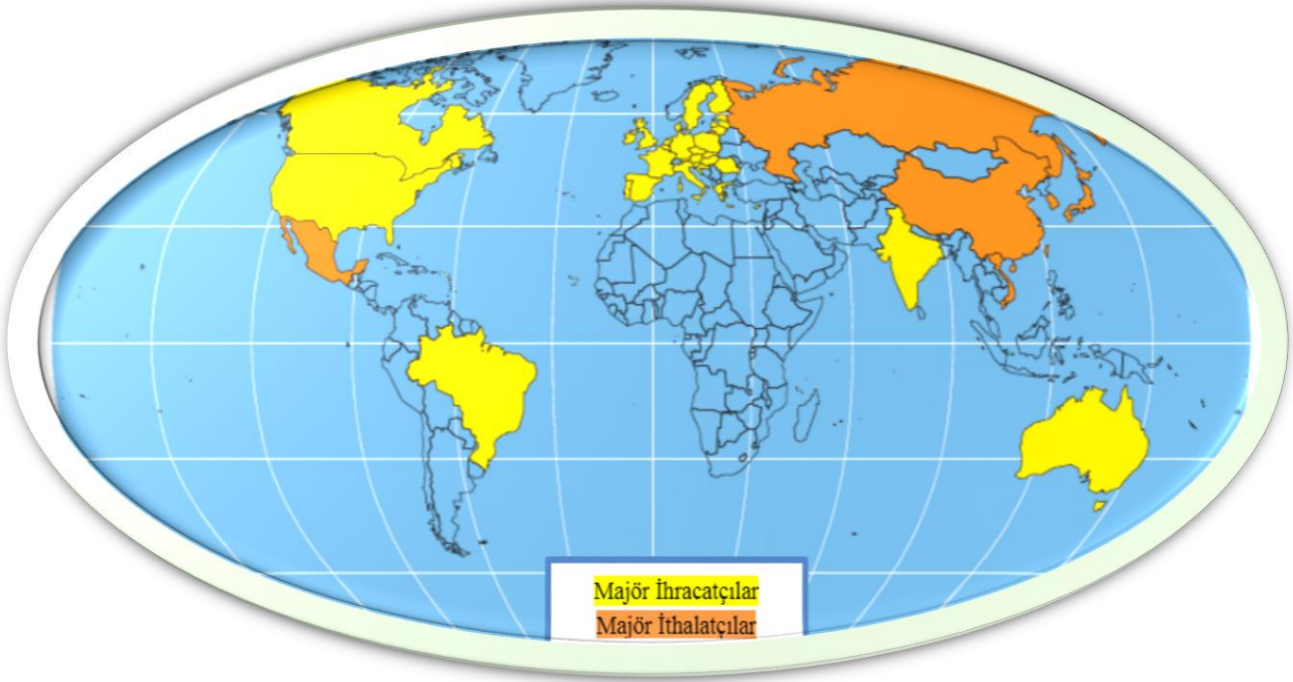
2012 yılında dünya balık üretimi bir önceki yıla göre % 1,2 artarak 158 milyon ton'a ulaşmıştır. Kültür balıkçılığının üretimdeki payı son yıllarda sürekli olarak artmış, 2012 yılında % 42' ye yükselmiştir.

Çin, 2012 dünya balık üretiminin % 37'sini karşılamıştır. Üretimin % 71'i kültür balıktır.

Ülkeler (milyon ton)	Av Balığı Üretimi			Kültür Balığı Üretimi			Toplam			
	2011	2012	<i>Av Balığı Payı %</i>	2011	2012	<i>Kültür Balığı Payı %</i>	2011	2012	<i>Yıllık Değişim %</i>	<i>2012- Ülke Payı</i>
Çin	16,8	17,2	29,3	38,9	41,5	70,7	55,7	58,7	5,4	37,2
Hindistan	4,3	4,9	53,8	3,7	4,2	46,2	8,0	9,1	13,8	5,8
Endonezya	5,7	5,8	65,2	2,7	3,1	34,8	8,4	8,9	6,0	5,6
Amerika	5,2	5,1	92,7	0,4	0,4	7,3	5,6	5,5	-1,8	3,5
AB	5,1	4,6	78,0	1,3	1,3	22,0	6,4	5,9	-7,8	3,7
Diğer	56,4	53,7	76,8	15,7	16,2	23,2	72,1	69,9	-3,1	44,2
Dünya	93,5	91,3	57,8	62,7	66,7	42,2	156,2	158,0	1,2	

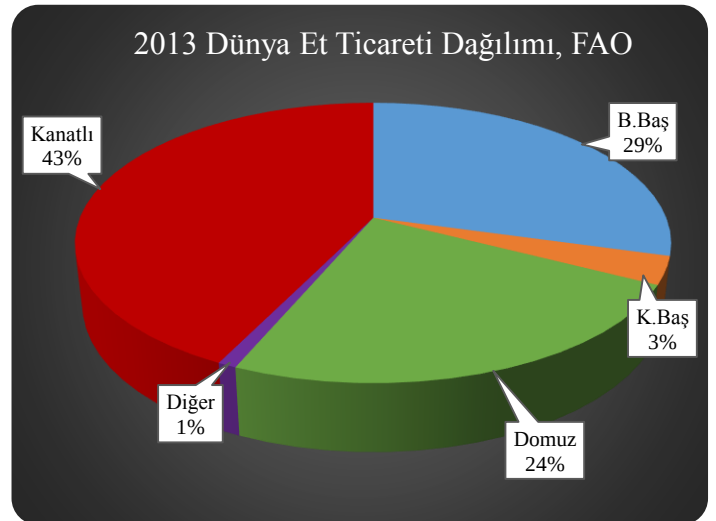
Kaynak: FAO, canlı ağırlık eşdeğeri

1.4. Ticaret

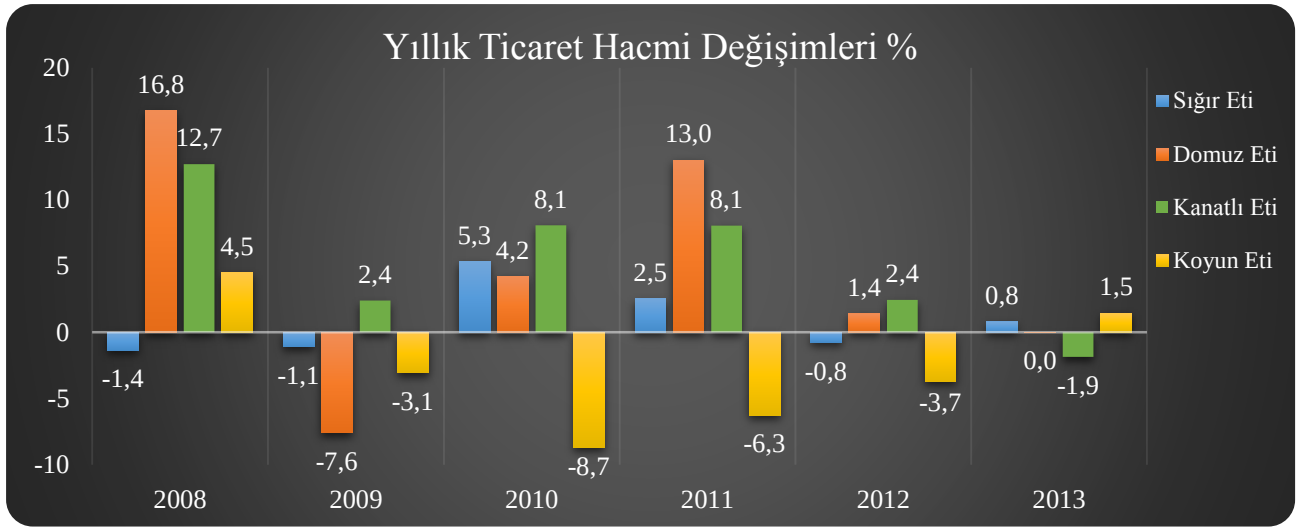
2013 yılında dünya et ticaret hacmi, bir önceki yıla göre % 3,9 artarak 30,9 milyon ton seviyesine yükselmiştir.

Toplam et ticaretinin % 43'ünü (13,2 milyon ton) kanatlı eti oluştururken, domuz eti % 24 (7,4 milyon ton), büyükbaş eti % 29 (9,05 milyon ton), küçükbaş eti % 3 (1 milyon ton) pay almıştır.

OECD-FAO verilerine göre, Okyanusya'da yaşanan kuraklığın etkisiyle 2009-2012 dönemi boyunca koyun eti ticareti azalmıştır. Özellikle 2010 yılında % 8,7 ve 2011 yılında % 6,3 gerileyen ticaret, ancak 2013 yılında bu düşüş trendini sonlandırarak hafif bir yükseliş göstermiştir.

Geçtiğimiz 6 yılda ticarete en önemli yükselişler domuz etinde gerçekleşirken sadece 2009 yılında düşüş görülmüştür. Kanatlı eti, yüksek oranlarda pozitif büyüme gösterirken, 2013 yılında Çin'de görülen H7N9 virüsüne ilişkin endişeler ve ithalatçı ülkelerde üretim artışının etkisiyle % 1,9 küçülmüştür.

Kaynak: OECD-FAO

1.4.1. Et Üretim ve Ticaret Miktarları

FAO (Milyon Ton)		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam et	Üretim	282,1	283,9	290,8	297,1	304,1	308,5
	Ticaret	24,6	25,4	26,5	28,8	29,7	30,9
	Ticaret/Üretim %	8,7	8,9	9,1	9,7	9,8	10,0
Büyükbaş eti	Üretim	64,9	65,7	65,0	66,6	67,4	67,7
	Ticaret	6,8	7,4	7,6	8,0	8,1	9,1
	Ticaret/Üretim %	10,5	11,3	11,7	12,0	12,0	13,4
Küçükbaş eti	Üretim	14,2	12,9	13,0	13,8	13,4	13,9
	Ticaret	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	1,0
	Ticaret/Üretim %	6,3	6,2	6,2	5,1	6,0	7,2
Domuz eti	Üretim	103,9	106,1	109,2	108,8	112,7	114,3
	Ticaret	6,1	5,8	6,1	7,1	7,5	7,4
	Ticaret/Üretim %	5,9	5,5	5,6	6,5	6,7	6,5
Kanatlı eti	Üretim	93,7	93,7	98,1	102,3	104,9	107,0
	Ticaret	10,5	11,1	11,6	12,7	13,1	13,2
	Ticaret/Üretim %	11,2	11,8	11,8	12,4	12,5	12,3

Kaynak: FAO Food Outlook

2008-2013 döneminde, ticarete konu olan et miktarının üretimdeki payı, bütün et türlerinde sürekli artarak toplamda % 10'a ulaşmıştır. 2013 yılında üretilen; büyükbaş etinin % 13,4'ü, küçükbaş etinin % 7,2'si, domuz etinin % 6,5'i, kanatlı etinin % 12,3'ü ticarete konu olmuştur.

Balık Üretimi ve Ticareti

FAO (Milyon Ton)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Üretim	142,3	144,8	148,5	156,2	158,0	161,0
Ticaret	55,2	54,9	56,7	57,4	58,1	59,0
Ticaret/Üretim %	38,8	37,9	38,2	36,7	36,8	36,6

Kaynak: FAO Food Outlook *Veriler canlı ağırlık eşdeğeridir.

Dünya balık üretimi 2013 yılında 2008 yılına göre % 13 artış gösterirken ticaretteki artış oranı % 7'dir. 2013 yılında üretimin % 37'si ticarete konu olmuştur.

1.4.2. Büyükbaş Eti Ticareti

FAO Mayıs 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

B.Baş Eti (Bin Ton)	İthalat - 2013				B.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2013			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.046	12,5		1	Brezilya	1.767	19,5
	2	ABD	927	11,1		2	Hindistan	1.747	19,3
	3	Rusya	857	10,3		3	Avustralya	1.446	16,0
	4	Japonya	758	9,1		4	ABD	1.223	13,5
		Diğer	4.747	57,0			Diğer	2.870	31,7
		Dünya Toplam	8.335	100,0			Dünya Toplam	9.053	100,0

2013 yılında Çin'in ithalat payı, % 7'den % 13'e yükselmiştir. Buna paralel olarak diğer majör ülkelerin ithalat payları gerilemiştir. İhracatta ise Hindistan'ın payı % 17'den % 19'a yükselmiştir.

1.4.3. Küçükbaş Eti Ticareti

FAO Mayıs 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

K.Baş Eti (Bin Ton)	İthalat - 2013				K.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2013			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	298	33,4		1	Avustralya	434	44,0
	2	AB	164	18,4		2	Yeni Zellanda	399	40,4
	3	ABD	85	9,5		3	AB	31	3,1
	4	S.Arabistan	20	2,2		4	Hindistan	20	2,0
		Diğer	326	36,5			Diğer	103	10,4
		Dünya Toplam	893	100,0			Dünya Toplam	987	100,0

2013 yılında ihracatın % 84'ünü Avustralya ve Yeni Zellanda karşılamış, Çin'in dünya ithalatındaki payı % 20'den % 33'e yükselmiştir.

1.4.4. Kanatlı Eti Ticareti

FAO Mayıs 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Kanatlı Eti (Bin Ton)	İthalat - 2013				Kanatlı Eti (Bin Ton)	İhracat - 2013			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.707	13,3		1	ABD	4.150	31,5
	2	Japonya	1.066	8,3		2	Brezilya	3.981	30,2
	3	Hong-Kong	988	7,7		3	AB	1.331	10,1
	4	S.Arabistan	887	6,9		4	Çin	1.260	9,5
		Diğer	8.183	63,8			Diğer	2.472	18,7
		Dünya Toplam	12.831	100,0			Dünya Toplam	13.194	100,0

Kanatlı eti için 2012 – 2013 yılları arasında majör ülkelerin ticaret paylarında önemli bir değişim gözlenmezken ithalatta Hong-Kong'un payı % 8,4'ten % 7,7'ye gerilemiş, Suudi Arabistan'ın payı % 6,3'ten % 6,9'a yükselmiştir. İhracatın % 80'den fazlasını ABD, Brezilya, AB ve Çin karşılamıştır.

1.4.5. Domuz Eti Ticareti

FAO Mayıs 2014 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Domuz Eti (Bin Ton)	İthalat - 2013				Domuz Eti (Bin Ton)	İhracat - 2013			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.352	19,2		1	AB	2.288	31,0
	2	Japonya	1.243	17,6		2	ABD	2.173	29,5
	3	Rusya	906	12,8		3	Kanada	1.205	16,3
	4	Meksika	682	9,7		4	Brezilya	651	8,8
		Diğer	2.877	40,8			Diğer	1.056	14,3
		Dünya Toplam	7.060	100,0			Dünya Toplam	7.373	100,0

2013 yılında Avrupa Birliği, ABD ve Kanada, dünya ihracatının yaklaşık % 77'sini karşılamıştır. 2014 yılında dünya domuz eti ticaretinin majör ihracatçı ülkelerde görülen salgın hastalıklar nedeniyle % 2,1 daralması beklenmektedir.

1.4.6. Balık ve Ürünleri Ticareti

Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İthalat - 2013				Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İhracat - 2013			
	Sıra	Ülke	Değer	Payı %		Sıra	Ülke	Değer	Payı %
	1	AB	50,7	37,2		1	AB	31,1	22,9
	2	Amerika	19,0	14,0		2	Çin	22,3	16,4
	3	Japonya	15,4	11,3		3	Norveç	10,4	7,6
	4	Çin	12,9	9,5		4	Tayland	7,0	5,1
		Diğer	38,2	28,0			Diğer	65,2	47,9
		Dünya Toplam	136,2	100,0			Dünya Toplam	136,0	100,0

Not: Veriler balık unu ve balık yağını da içermektedir.

Dünya balık ve balık ürünleri ihracatı 2013 yılında % 5,3 artarak 136 milyar \$ seviyesine yükselmiştir. İhracatta en büyük pay % 23 ile AB ülkelerine aittir, ABD % 14 pay ile ikinci sıradadır. 2013 yılında Norveç'in dünya ihracatındaki payı bir önceki yıla göre % 6,9'dan % 7,6'ya yükselirken Tayland'ın payı % 6,3'den % 5,1'e gerilemiştir.

En büyük ithalatçı ve ihracatçı olan AB ülkelerinin dünya ithalatındaki payı % 37 ile 50 milyar \$'ın ihracatındaki payı % 23 ile 31 milyar \$'ın üzerindedir.

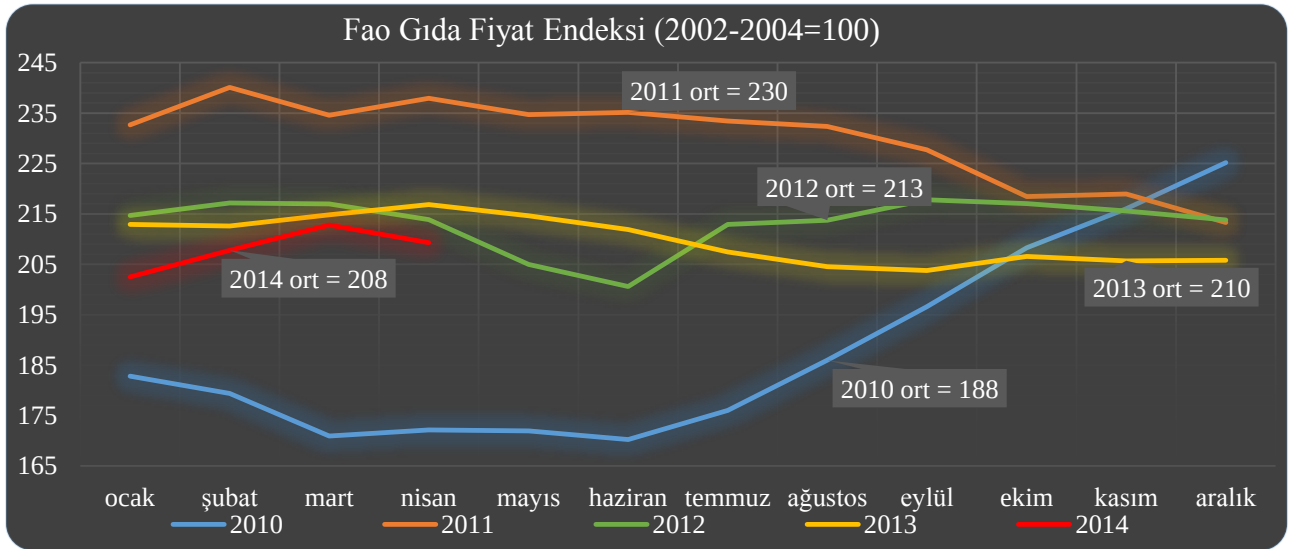
1.5. Fiyatlar

1.5.1. FAO Gıda Fiyat Endeksi

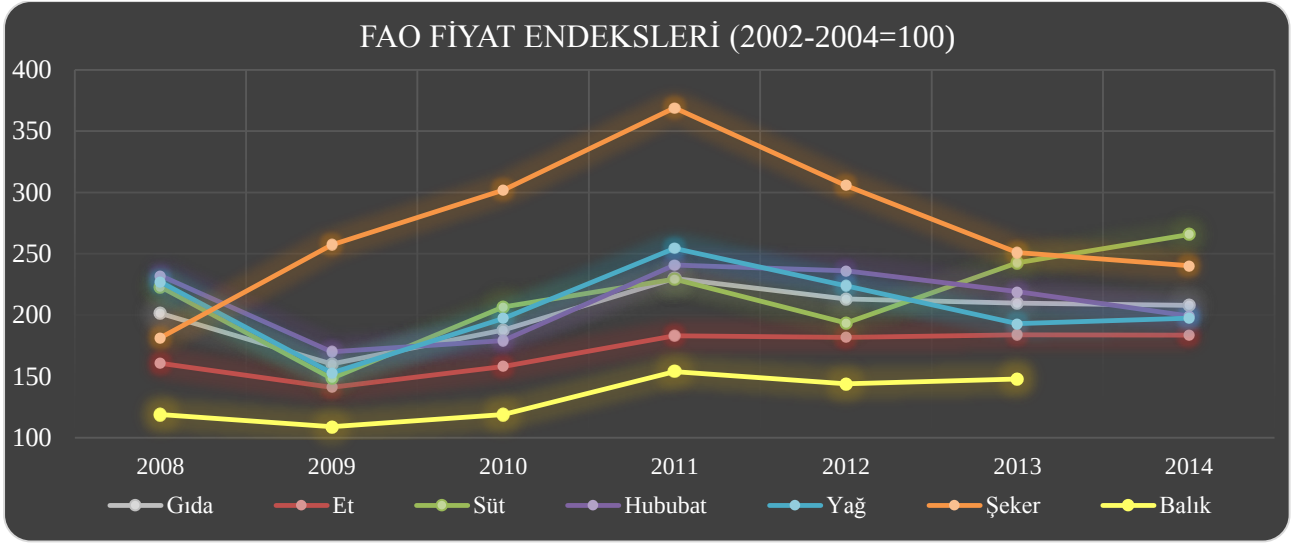
FAO gıda fiyat endeksinde göre; 2013 yılında, dünyanın birçok bölgesinde hava koşullarının elverişli olmasına bağlı olarak tarım ürünleri ve gıda fiyatları gevşemiş, yıllık ortalama bir önceki yılın % 1,6 gerisinde kalmıştır.

FAO Yıllık Ortalama Fiyat Endeksleri						
Tarih	Gıda	Et	Süt ve Süt ürünleri	Hububat	Yağ	Şeker
2008	201,4	160,7	223,1	232,1	227,1	181,6
2009	160,3	141,3	148,6	170,2	152,8	257,3
2010	188,0	158,3	206,6	179,2	197,4	302,0
2011	229,9	183,3	229,5	240,9	254,5	368,9
2012	213,3	182,0	193,6	236,1	223,9	305,7
2013	209,8	184,1	242,7	219,2	193,0	251,0
2013-2012 % değişim	-1,6	1,1	25,4	-7,2	-13,8	-17,9
2008-2013 % değişim	4,18	14,56	8,82	-5,59	-15,04	38,21
2014	208,1	183,7	265,8	199,4	197,5	240,2

FAO gıda fiyat endeksi, uluslararası gıda emtia fiyatlarına ilişkin değişimleri aylık olarak ölçen bir endekstir. 5 emtia grubuna (et, mandıra, şeker, hububat ve yağ) dahil toplam 73 gıda maddesi fiyatının, ticaretteki paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla oluşturulmuştur. Hesaplamalarda 2002-2004 yılları arasındaki ihracat verileri temel alınmaktadır. Endeks hesaplamalarında 2002-2004 yılları ortalama fiyatları 100 alınarak değişimler aylık olarak izlenmektedir. Son 2 aya ilişkin veriler tahmini değerler olup, revize edilebilmektedir.

2008-2013 döneminde en büyük fiyat artışı % 15 ile et fiyatlarında görülmüştür. Buna karşın son üç yıldır yüksek seyreden fiyatlar, 2013 yılında sadece % 1,1 artış göstermiştir. 2013 yılında, süt üretimi birçok ülkede artmasına rağmen bazı ihracatçı ülkelerde süt ürünleri üretiminde azalma yaşanması, dünya fiyatlarında artışa neden olmuştur. Son dönemde fiyatlarında kayda değer artış gözlenen tek ürün grubu süt ve süt ürünleridir.

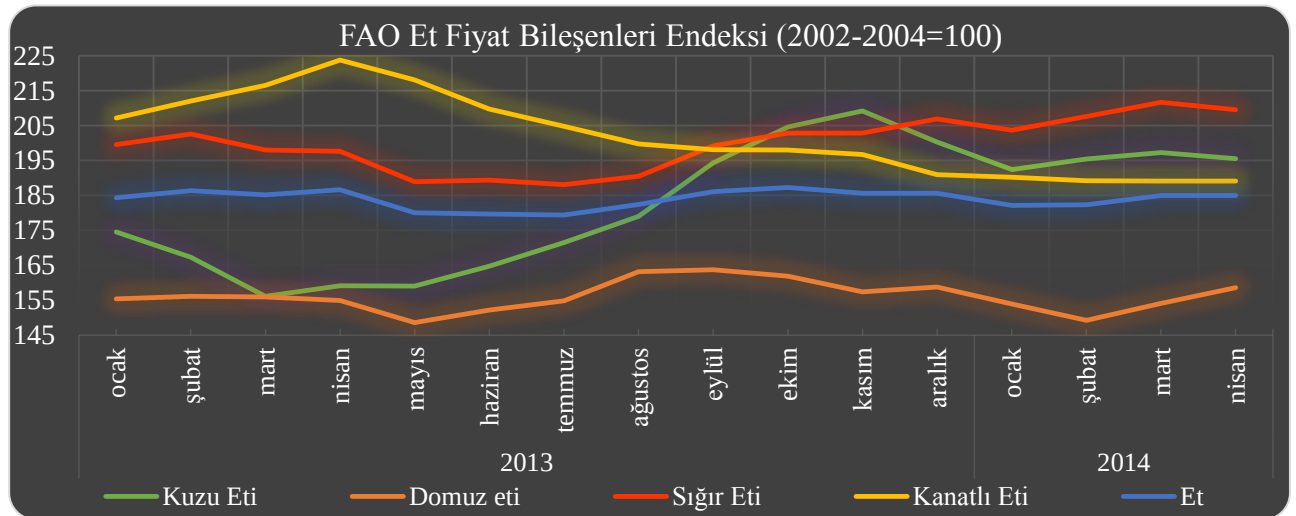

2014 Nisan ayı itibariyle gıda fiyat endeksi, bir önceki aya göre % 1,6 gerilemiş olup bir önceki yılın aynı ayına göre % 3,5 düşük seviyededir. Bu düşüşte en çok, süt ve süt ürünleri fiyatlarındaki keskin düşüş etkili olmuştur. Şeker ve bitkisel yağ fiyatlarında da düşüşler gözlenirken et ve hububat fiyatları hafif yükselmiştir.

2014 yılında Avustralya, Kanada ve ABD'nin belli bölgelerinde iklimle ilgili sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların kısa vadede piyasalarda önemli yansıma yaratması beklenmemektedir. Ancak, Rusya- Ukrayna bölgesinde yaşanan gelişmelerin piyasalar üzerinde etkili olması ihtimal dahilindedir.

FAO ve OECD tahminlerinde, orta ve uzun vadede talep artışının etkisiyle hububat ve yağlı tohumlarda fiyat artışları beklendiği gözlenmektedir. Buna karşılık et ve süt ürünlerinde fiyat artışlarının gecikmeli yaşanması öngörülmektedir.

1.5.2. FAO Et Fiyat Endeksi

FAO Et Fiyatları Endeksi; 13 kanatlı, 7 büyükbaş hayvan, 6 domuz ve 1 küçükbaş hayvan ürününün ihracat fiyatlarının, 2002-2004 döneminde gerçekleşen ihracat paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla elde edilmektedir.

FAO gıda fiyat endeksine göre; 2013 yılında et fiyatları % 1,1 artmıştır. Artışlar, et türüne göre büyük değişim göstermiştir. En büyük artış, % 2,9 ile domuz eti fiyatlarında yaşanmıştır. Kanatlı fiyatları % 2,7 ve büyükbaş eti fiyatı % 1,2 artarken, küçükbaş eti fiyatı % 13,1 azalmıştır.

2014 yılı Ocak ayından itibaren et fiyat endeksinde artış % 1,6 olurken; domuz eti fiyatı % 3, büyükbaş eti fiyatı % 2,9 küçükbaş eti fiyatı % 1,6 artmış, kanatlı eti fiyatı % 0,6 düşmüştür.

2014 Nisan itibariyle endeks, ortalama 185,8 puan ile % 0,4 yükselmiş olup geçen yıl seviyesindedir. Son aydaki yükselişin temel nedeni, özellikle ABD’de ihracata yönelik endişelere neden olan salgın domuz ishal virüsü (PEDv) ile domuz fiyatlarının artmasıdır. Ayrıca Avustralya ve ABD’de yaşanan kuraklıklar sonucu üretimin etkilenmesi ile sığır eti fiyatları yükselerek rekor seviyelere yaklaşmıştır. Buna karşın kanatlı ve küçükbaş eti fiyatları Mart-Nisan döneminde sabit kalmıştır.

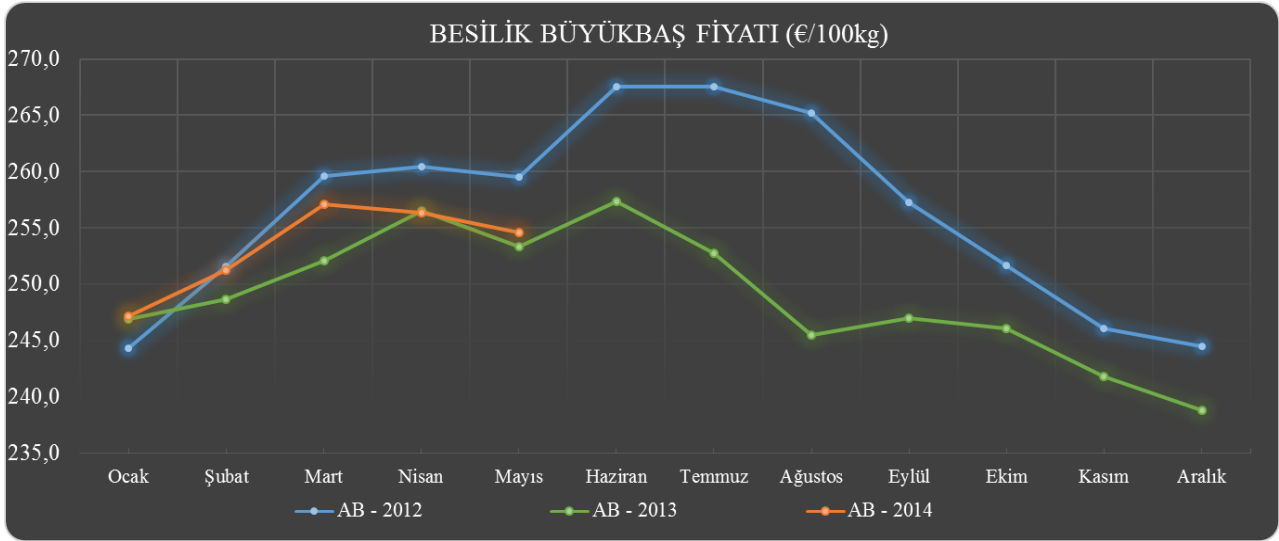
Tahminlere göre, dünya et fiyatları 2014 yılında ılımlı bir artış gösterecek olup hiç bir tür için düşüşe dair bir işaret bulunmamaktadır.

1.5.3. Uluslararası Fiyatlar

USDA, BoardBia ve Avrupa Komisyonu verilerine göre; 2013 yılında AB sığır karkas (R3) fiyatları bir önceki yıla göre % 6,5 artarak ortalama 4,27 €/kg olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri için sığır karkas (R3) fiyatı ise 2013 yılında bir önceki yılın ortalamasına göre % 0,6 azalarak 3,32 €/kg seviyesinde gerçekleşmiştir. Yıllık ortalama fiyatlar incelendiğinde; en önemli değişim % 12,2 oranında düşüş ile Avustralya’da gözlenmiştir. Avustralya için ortalama fiyat 2,31 €/kg olurken Brezilya fiyatlarında yaşanan % 5,7 oranındaki düşüş ortalama fiyatları 2,16 € seviyesine indirmiştir.

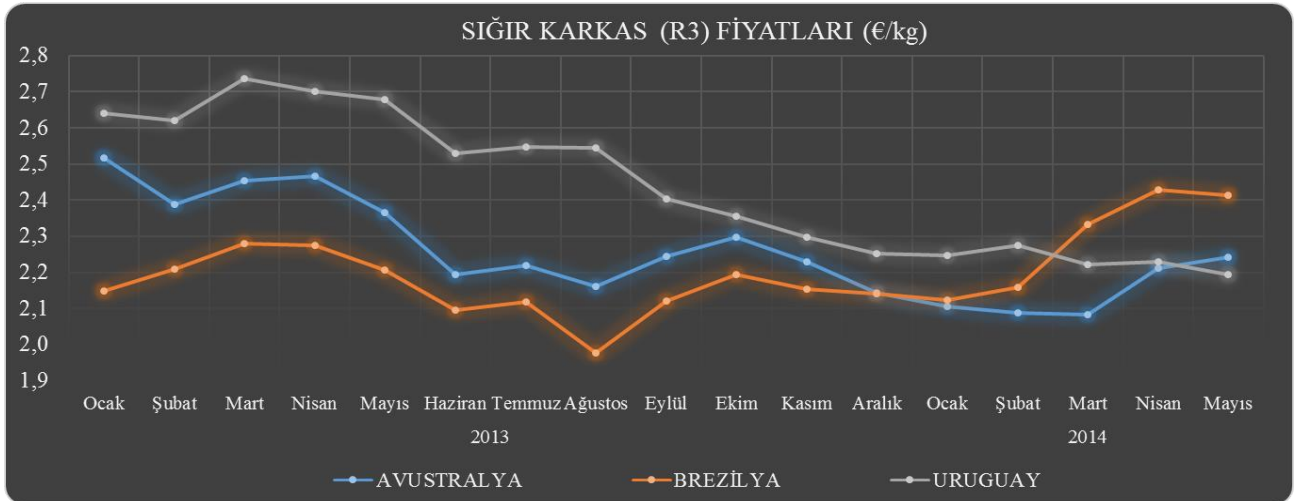
Avrupa Komisyonu raporuna göre, 6-12 ay arası ve 300 kg altında besilik buzağının 2013 yılı ortalama fiyatı, 2012 yılı ortalamasına göre (2,56 €) % 2,7 gerilemiş ve 2,49 € olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılında da geçen yıllara paralel seyreden besilik fiyatı, Mayıs ayı itibariyle 2,52 € ile bir yıl önceki seviyesindedir.

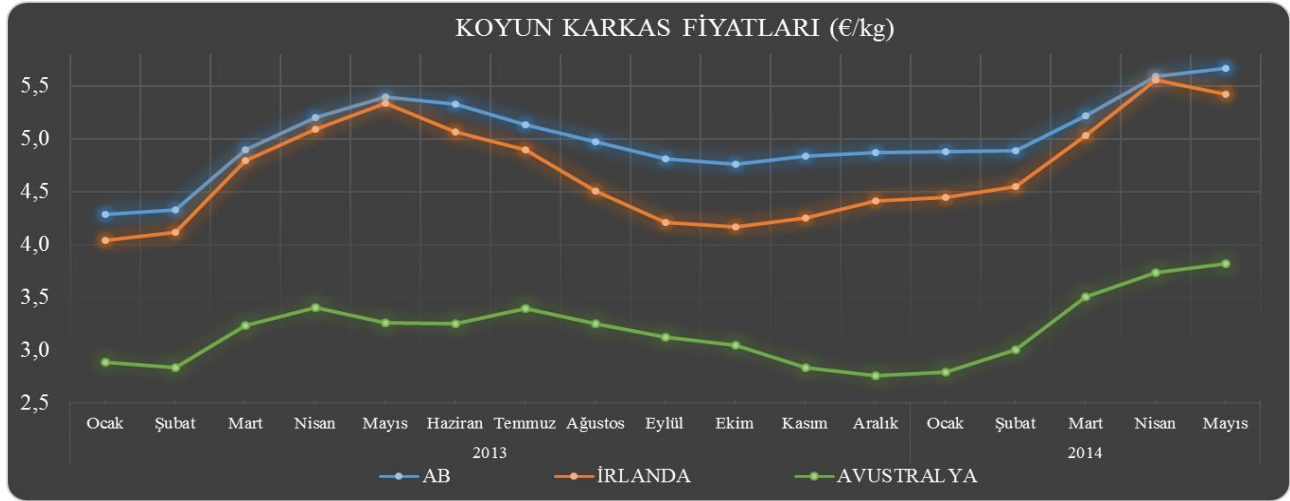
Kaynak: Avrupa Komisyonu

10 Mayıs 2014 itibariyle sığır karkas fiyatları için yıllık değişimler ülkeden ülkeye değişkenlik göstermektedir. Brezilya ve ABD’de yaşanan kuraklık nedeniyle söz konusu ülkelerdeki fiyat artışları geçen yılın aynı dönemine kıyasla % 11-12 seviyesindedir. Brezilya fiyatları (2,44 €/kg) özellikle son 4 ayda yaşanan artış ile 2,20 €/kg civarında seyreden Uruguay ve Avustralya sığır karkas fiyatlarının üzerine çıkmıştır. Son dönemde ABD ‘de domuzlarda görülen PEDv salgını ve Brezilya’daki deli dana salgını, ihracata ilişkin endişelerin artmasına neden olmuştur. Mısır ve Peru gibi ülkeler, salgın nedeniyle Brezilya’dan sığır ithalatını durdurmuştur. Avrupa Birliği sığır karkas fiyatları, geçen yıla göre % 10 oranında gerileyerek 3,98 €/kg seviyesine gelmiştir.

Kaynak: USDA, BoardBia, orta kalite, orta yağlı kısırlaştırılmış erkek sığır

2013 yılında koyun karkas fiyatları Avrupa Birliği ülkelerinde ortalama 4,91 €/kg ile bir yıl öncesinin yaklaşık % 2 altında kalmıştır. Avustralya koyun karkas ortalaması ise 3,11 € ile bir önceki yıla göre % 9 gerilemiştir. Avustralya fiyatları 2014 yılında, yılın ilk günlerine göre % 37 artmıştır.

Kaynak: USDA, BoardBia

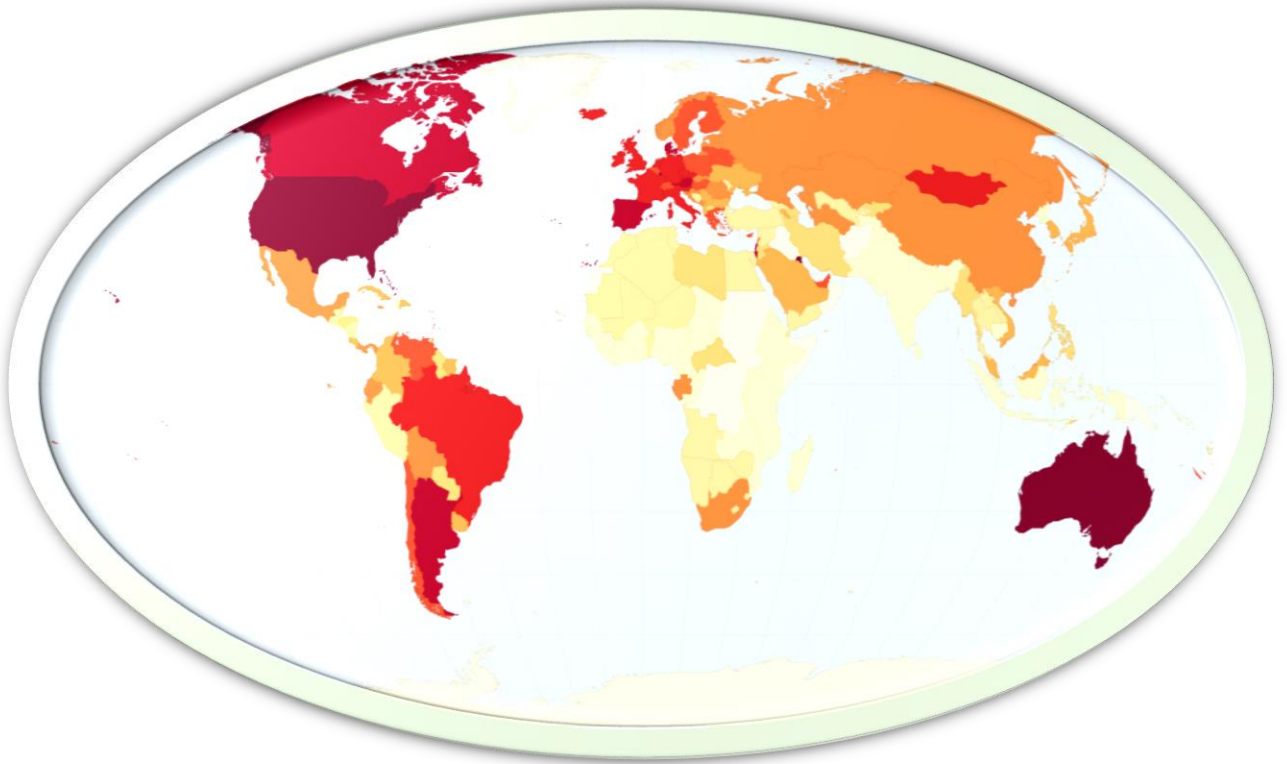
Yıllık Ortalama Karkas Et ve Besilik Canlı Hayvan Fiyatları

29.05.2014	2012 ort.		2013 ort.		2014 ort.	
Besilik Canlı B.Baş	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	2,56	5,93	2,49	6,30	2,53	7,59
YILLIK DEĞİŞİM			-2,73 %	6,31 %	1,71 %	20,45 %
TÜRKİYE	3,46	8,02	3,17	8,03	2,88	8,62
YILLIK DEĞİŞİM			-8,39 %	0,12 %	-9,35 %	7,35 %
Sığır Karkas (R3)	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	4,01	9,29	4,27	10,81	4,05	12,15
YILLIK DEĞİŞİM			6,48 %	16,38 %	-5,06 %	12,43 %
TÜRKİYE	6,31	14,61	6,08	15,40	5,63	16,87
YILLIK DEĞİŞİM			-3,56 %	5,41 %	-7,51 %	9,53 %
BREZİLYA	2,29	5,30	2,16	5,47	2,29	6,86
YILLIK DEĞİŞİM			-5,68 %	3,09 %	5,90 %	25,41 %
ABD	3,34	7,73	3,32	8,40	3,72	11,15
YILLIK DEĞİŞİM			-0,60 %	8,64 %	12,06 %	32,70 %
AVUSTRALYA	2,63	6,09	2,31	5,85	2,14	6,41
YILLIK DEĞİŞİM			-12,17 %	-4,00 %	-7,45 %	9,60 %
Koyun Karkas	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	5,01	11,60	4,91	12,43	5,19	15,55
YILLIK DEĞİŞİM			-1,97 %	7,15 %	5,66 %	25,12 %
TÜRKİYE	7,80	18,07	7,03	17,82	6,60	20,09
YILLIK DEĞİŞİM			-9,94 %	-1,38 %	-6,08 %	12,73 %
İRLANDA	4,61	10,67	4,58	11,59	4,98	14,93
YILLIK DEĞİŞİM			-0,65 %	8,58 %	8,78 %	28,82 %
YENİ ZELANDA	3,62	8,38	3,13	7,92	3,31	9,91
YILLIK DEĞİŞİM			-13,54 %	-5,50 %	5,63 %	25,09 %
AVUSTRALYA	3,42	7,92	3,11	7,87	3,36	10,07
YILLIK DEĞİŞİM			-9,06 %	-0,61 %	8,08 %	27,99 %
Ortalama Kur €/TL	2,3156		2,53084		2,99709	

Kaynak : USDA, Avrupa Komisyonu, BoardBia, TOBB

1.6. Tüketim

1.6.1. Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri

OECD – FAO 2013 verilerine göre kişi başı tüketim miktarları (kg/yıl);

Ülke	Sığır Eti	Koyun Eti	Domuz Eti	Kanath Eti	Toplam
Avustralya	23,5	8,4	20,7	39,0	91,6
ABD	24,9	0,4	20,0	43,0	88,3
Arjantin	41,7	1,1	6,4	38,2	87,4
Brezilya	30,0	0,4	11,3	44,2	85,9
Y.Zelanda	18,2	14,6	16,0	31,8	80,6
Kanada	19,8	0,8	16,5	32,3	69,4
AB-27	10,7	1,9	31,1	21,3	65,0
Uruguay	32,5	5,5	10,7	12,5	61,2
Rusya	13,9	1,3	20,7	23,9	59,8
S. Arabistan	5,1	5,0	0,1	40,1	50,3
Çin	3,4	2,7	30,2	11,7	48,0
Japonya	6,9	0,2	15,2	13,3	35,6
İran	4,6	5,9	0,0	21,1	31,6
Mısır	7,8	1,2	0,0	9,8	18,8
Gana	1,0	1,3	0,8	7,4	10,5
Hindistan	1,1	0,6	0,2	2,2	4,1
Dünya	6,6	1,7	12,2	13,3	33,8

FAO tarafından Mayıs 2014'te yayınlanan Gıda Görünüm Raporu verilerine göre, 2014 yılı kişi başı yıllık et tüketimi dünya ortalaması 42,9 kg olarak öngörülmüştür. Gelişmiş ülkelerde tüketim 76,1 kg olarak tahmin edilirken, gelişmekte olan ülkeler için tahmin 33,7 kg'dır.

AB ülkelerinde kanatlı eti tüketimi 1995- 2009 döneminde % 25 artmıştır. Sığır eti tüketimi aynı dönemde %10'a yakın azalırken domuz eti tüketimi önemli bir değişim göstermemiştir.

USDA verilerine göre ABD kişi başı kırmızı et tüketimi 1935'ten 1970'lere kadar yükselme eğilimindeyken, 1971- 2012 döneminde % 28 (17,2 kg) azalarak 44,5 kg'a gerilemiştir. Kırmızı et tüketimindeki bu düşüşe paralel olarak kanatlı eti talebi artmıştır. Söz konusu dönemde kanatlı eti tüketimi %104 artarak 31,4 kg seviyesine ulaşmıştır.

2012 yılı balık ve balık ürünü tüketimi için dünya ortalaması kişi başı 9,8 kg'ı avlanan, 9,4 kg'ı kültür balığından olmak üzere 19,2 kg iken 2013 yılında kültür balıkçılığı avlanan balık tüketimini yakalamış ve toplam balık tüketimi kişi başı 19,7 kg'a yükselmiştir. 2014 yılı için kültür balığı tüketimi 10,3 kg ve avlanan balık tüketimi 9,7 kg olmak üzere toplam tüketimin 20 kg olması beklenmektedir.

2. TÜRKİYE'DE DURUM

2.1. Tarımsal Üretim Değeri

2008-2013 döneminde bitkisel üretim değerinde artış % 40 iken hayvansal üretim değerindeki artış % 99'a ulaşmıştır.

2013 yılında toplam hayvansal üretim değeri, tarımsal üretim değerinden % 51 pay alarak 98 milyar 176 milyon TL olmuştur. Bu değer, 57 milyar 716 milyon TL olan canlı hayvanlar üretim değeri ile 40 milyar 460 milyon TL olan hayvansal ürünler üretim değeri toplamından oluşmaktadır.

Milyon TL	BİTKİSEL ÜRETİM			HAYVANSAL ÜRETİM		
	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)
2008	66.010	54.945	83	49.338	28.236	57
2009	68.267	56.716	83	54.756	31.713	58
2010	80.038	67.394	84	85.001	49.317	58
2011	88.979	74.167	83	102.649	58.246	57
2012	87.899	73.360	83	112.868	64.678	57
2013	92.653	76.644	83	98.176	53.829	55

Not: hayvansal ürünlere ilişkin veriler ile bunlara ait üretici birim fiyatlarının ağırlıklandırılmasıyla elde edilmektedir.

Kaynak: TÜİK *2013 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.1.1. Canlı Hayvanlar Üretim Değeri

Canlı hayvan üretim değerlerinde en yüksek değer kalemi % 63,5 pay ile büyükbaş hayvanlar olurken, yine hayvansal ürünler kategorisindeki et, süt ve deri üretim değerlerinde büyükbaş hayvan ürünleri % 73 paya sahiptir.

2008 yılından itibaren canlı hayvan üretim değeri % 126 artarken en önemli artış % 207 ile küçükbaş hayvanlarda gerçekleşmiş olup büyükbaş hayvanlarda artış % 107 olmuştur.

Canlı Hayvanlar	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2008-2013 Değişim %
	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	Değer (MilyonTL)	Pay (%)	
Koyun	4.754	18,6	5.447	19,4	9.563	20,4	12.488	20,8	13.228	20,8	13.460	23,3	183,1
Kıl keçisi	865	3,4	1.015	3,6	2.126	4,5	3.028	5,0	3.484	5,5	3.801	6,6	339,2
Tiftik keçi	25	0,1	25	0,1	40	0,1	51	0,1	52	0,1	56	0,1	122,7
Sığır	17.572	68,9	19.290	68,5	31.969	68,2	40.959	68,2	42.875	67,5	36.395	63,1	107,1
Manda	113	0,4	129	0,5	178	0,4	241	0,4	282	0,4	260	0,4	130,1
At	174	0,7	96	0,3	160	0,3	167	0,3	141	0,2	140	0,2	-19,1
Katır	65	0,3	38	0,1	58	0,1	59	0,1	58	0,1	66	0,1	1,8
Eşek	85	0,3	58	0,2	96	0,2	91	0,2	75	0,1	79	0,1	-7,8
Deve	3	0,0	2	0,0	3	0,0	4	0,0	5	0,0	7	0,0	117,1
Tavuk	1.734	6,8	1.900	6,8	2.512	5,4	2.834	4,7	3.168	5,0	3.254	5,6	87,7
Hindi	95	0,4	106	0,4	132	0,3	120	0,2	140	0,2	158	0,3	67,0
Ördek	7	0,0	6	0,0	7	0,0	8	0,0	8	0,0	9	0,0	35,7
Kaz	30	0,1	34	0,1	29	0,1	27	0,0	30	0,0	33	0,1	10,9
TOPLAM	25 521		28 146		46 873		60 077		63 547		57 716		126,2

Kaynak: TÜİK

2.1.2. Hayvansal Ürün Üretim Değeri

2008-2013 döneminde hayvansal ürün üretim değeri (kanatlı eti hariç) % 106 artış göstererek 40 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde etin üretim değeri % 188 artarken sütün üretim değeri % 82 artmıştır. Ancak, bu dönem değerlendirilirken, 2010 yılından itibaren TÜİK'in kesimhane dışı kesimleri et üretim miktarına dahil etmeye başlamasının üretim miktarı üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır.

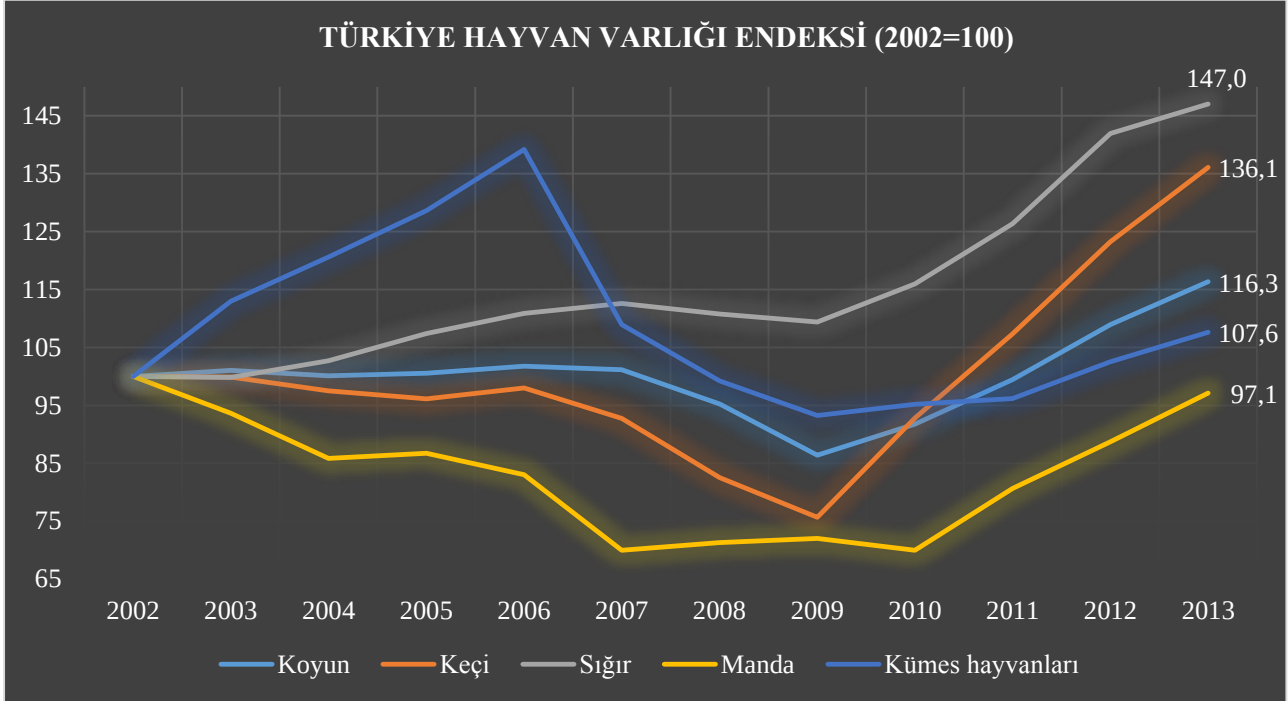
2013 yılı toplam hayvansal ürün değerinde et (kanatlı eti hariç) 16 milyar TL ile % 40, süt 18 milyar TL ile % 45 paya sahiptir.

Hayvansal Ürünler	2008		2009		2010		2011		2012		2013 *	
	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)
TOPLAM	23.817		26.611		38.128		42.572		49.322		40.459	
Süt	10.035	42,1	10.272	38,6	12.820	33,6	13.768	32,3	17.039	34,5	18.284	45,2
Koyun sütü	788		837		1.056		1.245		1.480		1.761	
Kıl keçisi sütü	229		211		368		464		572		672	
Tiftik keçisi sütü	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-
İnek sütü	8.980		9.177		11.337		11.993		14.904		15.746	
Manda sütü	38		47		58		66		83		105	
Et	5.574	23	5.510	21	14.306	38	14.606	34	16.266	33	16.035	40
Koyun eti	1.077		991		2.563		2.180		1.912		1.868	
Kıl keçisi eti	138		147		416		440		327		400	
Tiftik keçisi eti	-		-		-		-		-		-	
Sığır eti	4.344		4.362		11.294		11.959		13.999		13.762	
Manda eti	14		10		33		27		28		5	
Deve eti	0,19		-		-		-		-		-	
Domuz eti	-		-		-		-		-		-	
Deri	101	0,4	70	0,3	119	0,3	126	0,3	134	0,3	161	0,4
Koyun derisi	48		25		32		35		33		35	
Kıl keçisi derisi	3		3		5		7		5		7	
Tiftik keçisi derisi	-		-		-		-		-		-	
Sığır derisi	49		42		82		85		95		119	
Manda derisi	0,14		0,07		0,19		0,22		0,22		0,07	
Deve derisi	0		-		-		-		-		-	
Domuz derisi	-		-		-		-		-		-	
Yapağı	115	0,5	105	0,4	103	0,3	119	0,3	124	0,3	108	0,3
Kıl	4	0,0	3	0,0	4	0,0	5	0,0	5	0,0	6	0,0
Tiftik	1	0,0	1	0,0	1	0,0	1	0,0	1	0,0	2	0,0
Kanatlı eti	4.200	17,6	6.374	24,0	6.918	18,1	8.716	20,5	9.713	19,7	-	-
Tavuk eti	4.019		6.169		6.691		8.716		9.327		-	-
Hindi eti	181		205		226		-		386		-	-
Ördek eti	-		-		-		-		-		-	-
Kaz eti	-		-		-		-		-		-	-
Yumurta	2.509	10,5	2.846	10,7	2.381	6,2	3.449	8,1	4.217	8,6	3.863	9,5
Bal	1.234	5,2	1.383	5,2	1.428	3,7	1.726	4,1	1.763	3,6	1.941	4,8
Balmumu	43	0,2	45	0,2	49	0,1	53	0,1	57	0,1	57	0,1
İpek kozası	1	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0

Kaynak: TÜİK *2013 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.2. Türkiye Hayvan Varlığı

2002 yılı baz alınarak yapılan endeks hesaplamasına göre; ülkemiz hayvan varlığında en büyük artış % 47 ile sığırdaki gerçekleşirken onu % 36 ile keçi, % 16 ile koyun izlemiş, kanatlı sayısında artış ise 2006-2009 döneminde yaşanan düşüş nedeniyle % 8 ile sınırlı kalmıştır. Manda varlığında % 3 azalış gerçekleşmiş olmakla birlikte son üç yılda manda varlığı % 20 oranında artış göstermiştir.

Kaynak: TÜİK

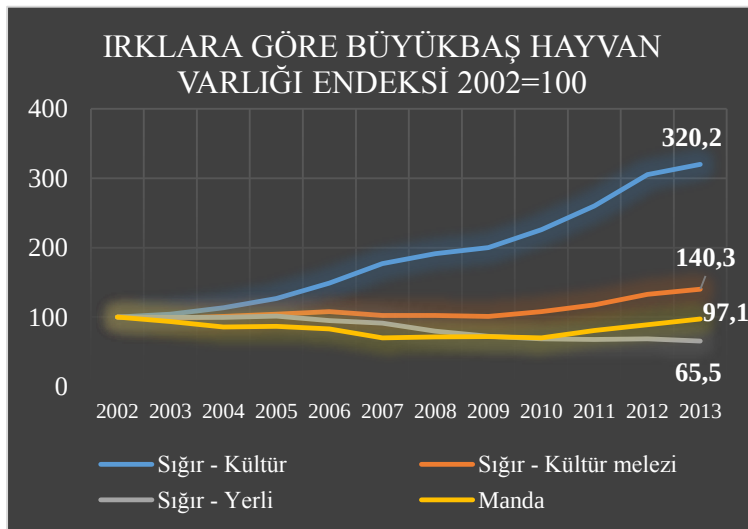
2008-2013 döneminde büyükbaş hayvan varlığı % 16 artışla 14,5 milyon baş'a, küçükbaş hayvan varlığı % 19 artışla 38,5 milyon baş'a yükselmiştir. Söz konusu dönemde en büyük artışlar % 47 ile keçi, % 39 ile manda varlığında görülürken koyun ve sığır varlığı % 27 artmıştır.

2013 yılında, bir önceki yıla göre büyükbaş hayvan varlığı % 3,6 küçükbaş hayvan varlığı % 7,6 artmış; sığır sayısı 14 milyon 415 bin, manda sayısı 118 bin, koyun sayısı 29 milyon, keçi sayısı 9 milyon baş'ın üzerine çıkmıştır.

2.2.1. Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş)

HAYVAN SAYILARI			Baş	2008	2009	2010	2011	2012	2013
			Kültür	3.554.585	3.723.583	4.197.890	4.836.547	5.679.484	5.954.333
BÜYÜKBAŞ	Büyükbaş	Sığır	Değişim %		4,75	12,74	15,21	17,43	4,84
			Kültür Melezi	4.454.647	4.406.041	4.707.188	5.120.621	5.776.028	6.112.437
			Değişim %		-1,09	6,83	8,78	12,80	5,82
			Yerli	2.850.710	2.594.334	2.464.722	2.429.169	2.459.400	2.348.487
			Değişim %		-8,99	-5,00	-1,44	1,24	-4,51
			Sığır Toplam	10.859.942	10.723.958	11.369.800	12.386.337	13.914.912	14.415.257
		Manda		86.297	87.207	84.726	97.632	107.435	117.591
			Değişim %		1,05	-2,84	15,23	10,04	9,45
		Büyükbaş Toplam		10.946.239	10.811.165	11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848
			Değişim %		-1,23	5,95	8,99	12,32	3,64
	Küçükbaş	Koyun	Yerli	22.955.941	20.721.925	22.003.299	23.811.036	25.892.582	27.485.166
			Değişim %		-9,73	6,18	8,22	8,74	6,15
			Merinos	1.018.650	1.027.583	1.086.392	1.220.529	1.532.651	1.799.081
			Değişim %		0,88	5,72	12,35	25,57	17,38
			Koyun Toplam	23.974.591	21.749.508	23.089.691	25.031.565	27.425.233	29.284.247
		Keçi	Kıl	5.435.393	4.981.299	6.140.627	7.126.862	8.199.184	9.059.259
			Değişim %		-8,35	23,27	16,06	15,05	10,49
			Tiftik	158.168	146.986	152.606	151.091	158.102	166.289
			Değişim %		-7,07	3,82	-0,99	4,64	5,18
			Keçi toplam	5.593.561	5.128.285	6.293.233	7.277.953	8.357.286	9.225.548
		Küçükbaş Toplam		29.568.152	26.877.793	29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795
			Değişim %		-9,10	9,32	9,96	10,75	7,62
	Kanatlı	Et tavuğu		180.915.558	163.468.942	163.984.725	158.916.608	169.034.283	177.432.745
			Değişim %		-9,64	0,32	-3,09	6,37	4,97
		Yumurta Tavuğu		63.364.818	66.500.461	70.933.660	78.956.861	84.677.290	88.720.709
			Değişim %		4,95	6,67	11,31	7,25	4,78
		Hindi		3.230.318	2.755.349	2.942.170	2.563.330	2.760.859	2.925.473
			Değişim %		-14,70	6,78	-12,88	7,71	5,96
		Kanatlı Toplam		247.510.694	232.724.752	237.860.555	240.436.799	256.472.432	269.078.927
			Değişim %		-5,97	2,21	1,08	6,67	4,92

Kaynak: TÜİK

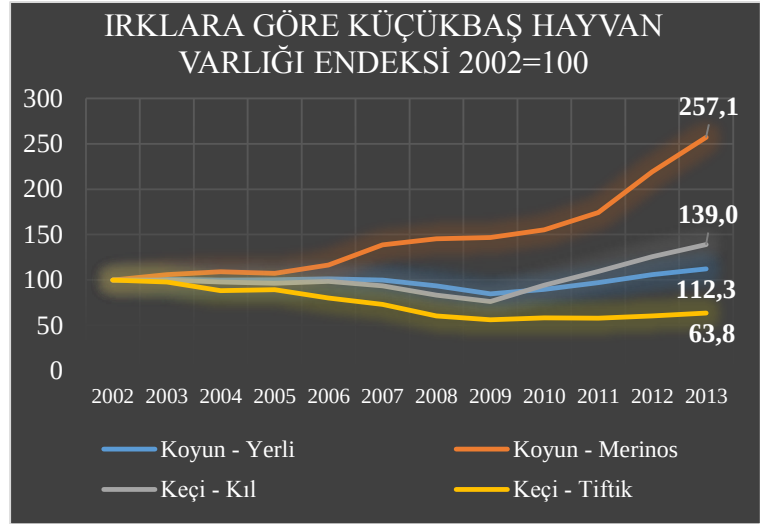
Kaynak: TÜİK

2002- 2013 döneminde; kültür ırkı sığır varlığı % 220, kültür melezi sığır % 40 artış gösterirken, yerli ırk sığır % 35 azalmıştır.

2013 yılında bir önceki yıla göre; kültür ırkı sığır varlığı % 4,8, kültür melezi % 5,8 oranında artış gösterirken, yerli ırk % 4,5 oranında azalmıştır.

2002-2013 döneminde; merinos koyun varlığında % 157 artış görülürken yerli koyun ırkında artış sadece % 12 olarak gerçekleşmiştir. Kıl keçisi varlığı % 39 artarken tiftik keçisi sayısı % 36 azalmıştır.

2013 koyun varlığının % 94'ü yerli, % 6'sı merinos; keçi varlığının % 98'i kıl keçisi % 2'si tiftik keçisidir.

2.2.2. Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı

			2008	2009	2010	2011	2012	2013
HAYVAN SAYILARI	Büyükbaş	Baş	10.946.239	10.811.165	11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848
		Baş Değişimi (%)		-1,2	6,0	9,0	12,3	3,6
	Küçükbaş	Baş	29.568.152	26.877.793	29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795
		Baş Değişimi (%)		-9,1	9,3	10,0	10,7	7,6
KESİLEN HAYVAN SAYILARI	Sığır	Baş	1.736.107	1.502.073	2.602.246	2.571.765	2.791.034	3.430.723
		Değişim (%)		-13,5	73,2	-1,2	8,5	22,9
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	16,0	14,0	22,9	20,8	20,1	23,8
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	213,5	216,6	237,7	250,8	286,4	253,4
		Et Üretimi (ton)	370.619	325.286	618.584	644.906	799.344	869.292
		Değişim (%)		-12,2	90,2	4,3	23,9	8,8
	Manda	Baş	7.251	4.857	15.720	7.255	7.426	2.403
		Değişim (%)		-33,0	223,7	-53,8	2,4	-67,6
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	8,4	5,6	18,6	7,4	6,9	2,0
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	184,0	207,0	215,5	222,6	233,8	139,9
		Et Üretimi (ton)	1.334	1.005	3.387	1.615	1.736	336
		Değişim (%)		-24,6	236,9	-52,3	7,5	-80,6
	Koyun	Baş	5.588.906	3.997.348	6.873.626	5.479.546	4.541.122	4.958.226
		Değişim (%)		-28,5	72,0	-20,3	-17,1	9,2
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	23,3	18,4	29,8	21,9	16,6	16,9
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	17,3	18,7	19,7	19,5	21,4	20,8
		Et Üretimi (ton)	96.738	74.633	135.687	107.076	97.334	102.943
		Değişim (%)		-22,9	81,8	-21,1	-9,1	5,8
	Keçi	Baş	767.522	606.042	1.219.504	1.254.092	926.799	1.340.909
		Değişim (%)		-21,0	101,2	2,8	-26,1	44,7
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	13,7	11,8	19,4	17,2	11,1	14,5
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	17,9	19,3	18,9	18,6	18,8	17,6
		Et Üretimi (ton)	13.752,4	11.675,1	23.060,2	23.318,0	17.430,0	23.554,3
		Değişim (%)		-15,1	97,5	1,1	-25,3	35,1
KANATLI HAYVAN SAYISI VE ET ÜRETİMİ	Tavuk	Kesilen hayvan sayısı	617.985.611	717.401.256	843.897.793	963.245.455	1.047.782.683	1.060.673.395
		Değişim (%)		16,1	17,6	14,1	8,8	1,2
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	1,76	1,80	1,71	1,67	1,65	1,66
		Et Üretimi (ton)	1.087.682	1.293.315	1.444.059	1.613.309	1.723.919	1.758.363
		Değişim (%)		18,9	11,7	11,7	6,9	2,0
	Hindi	Kesilen hayvan sayısı	3.453.789	2.981.847	3.656.578	4.043.525	4.764.322	4.574.443
		Değişim (%)		-13,7	22,6	10,6	17,8	-4,0
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	10,26	10,14	8,74	8,99	8,80	8,66
		Et Üretimi (ton)	35.451	30.242	31.965	36.331	41.931	39.627
		Değişim (%)		-14,7	5,7	13,7	15,4	-5,5

Kaynak: TÜİK

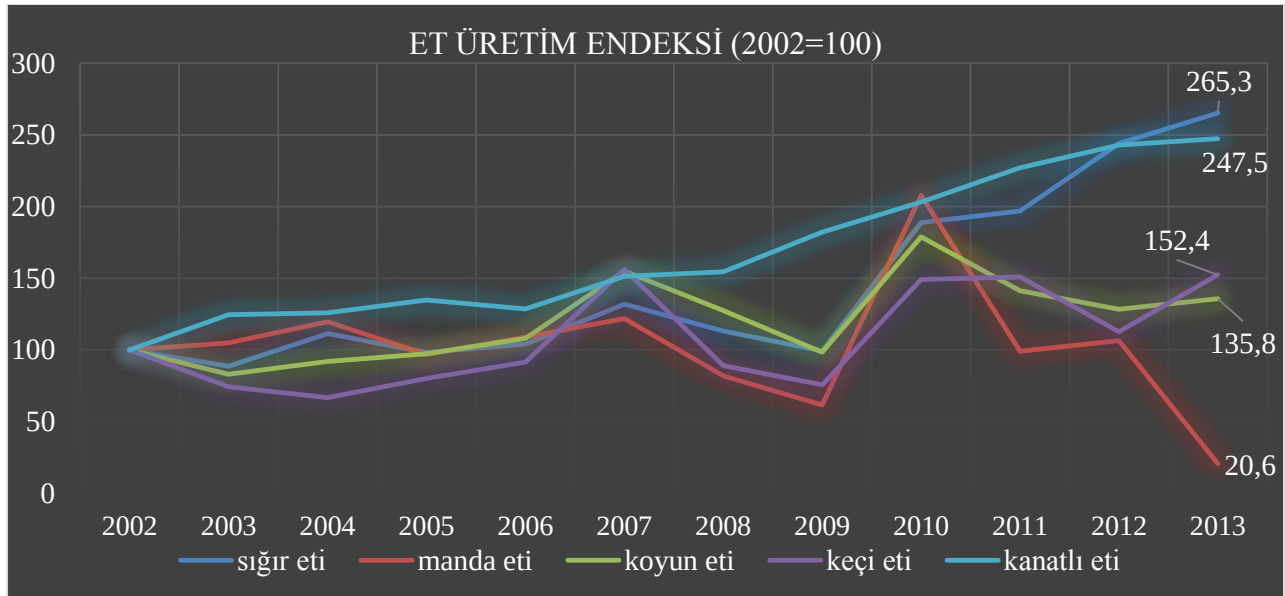
2008-2013 döneminde ortalama karkas ağırlığı, sığırda % 19 artış göstererek 253 kg'a, koyunda % 20 artışla 20 kg'a ulaşmıştır.

2013 yılında kesilen hayvan sayılarına bakıldığında; sığır sayısı % 23 artışla 3 milyon 431 bin, manda sayısı % 68 azalışla 2.403, koyun sayısı % 9 artışla 4 milyon 958 bin, keçi sayısı % 45 ve en büyük oranda artışla 1 milyon 341 bin baş'tır.

2.3. Türkiye Et Üretimi

2.3.1. Et Üretim Endeksi (2002=100)

2002 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre en hızlı artış, % 165 ile sığır eti üretiminde yaşanmıştır. Kanatlı eti üretimi % 47 artış ile ikinci sırada yer almıştır. Keçi eti üretimi % 52, koyun eti üretimi % 36 artarken, manda eti üretimi % 80 azalmıştır.

Kaynak: TÜİK

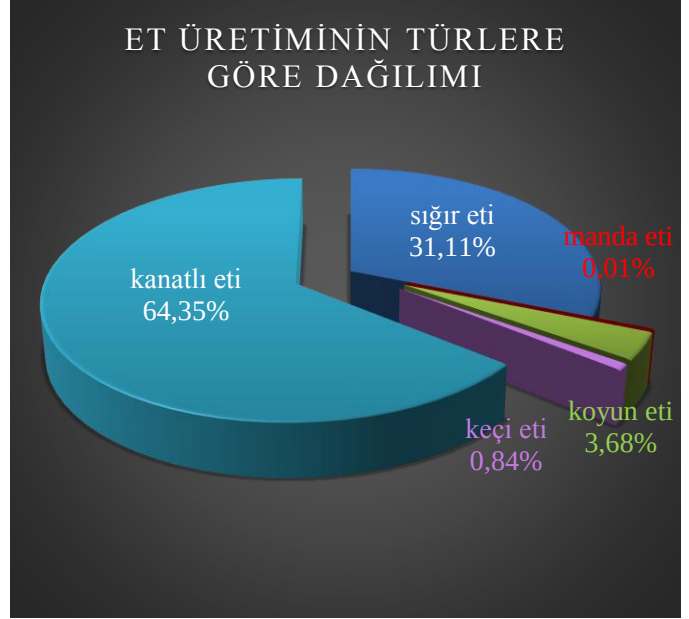
2008-2013 döneminde artışlar; kanatlı etinde % 60, sığır etinde % 41, koyun etinde % 24, keçi etinde % 2 olup manda eti üretimi % 90 azalmıştır.

2010 yılından itibaren TÜİK'in kesimhane dışı kesimleri et üretim miktarına dahil etmeye başlaması, istatistiklerde kırmızı et üretim miktarının yaklaşık iki katına çıkmasına sebep olmuştur.

2.3.2. Et Üretiminin Türlerine Göre Dağılımı

2013 yılı toplam et üretiminde kırmızı etin payı % 36'dır. 2013 yılında kırmızı et üretimi 996 bin ton ile bir önceki yıla göre % 8,8 artmıştır. Büyükbaş eti üretimi % 8,6 artarak 870 bin ton, küçükbaş eti üretimi %10,2 artarak 126 bin ton, kırmızı et üretiminde küçükbaş etinin payı % 12,7 olmuştur.

2013 yılında sığır eti üretimi % 8,8 artarak 869 bin ton; manda eti üretimi % 81 azalarak 336 ton; koyun eti üretimi % 5,8 artarak 103 bin ton; keçi eti üretimi % 35 artarak 24 bin tona ulaşmıştır.

Kaynak: TÜİK

2.3.3. Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik

TÜİK tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan verilere göre, Ramazan dönemi ve Kurban Bayramını içeren 4. çeyrekte et üretimi diğer çeyreklerin yaklaşık 1,7 katıdır.

2013 yılı et üretiminde en büyük artış % 22 ile I. çeyrekte gerçekleşmiştir. Kurban dönemini kapsayan 4. çeyrekte bir önceki yıla göre üretim artışı sadece % 0,8 olmuştur. Sığır ve keçi eti üretimi yılın tüm çeyreklerinde bir önceki yılın aynı dönemine göre artmış, koyun eti üretimi ilk üç çeyrekte artarken yılın son çeyreğinde azalmıştır.

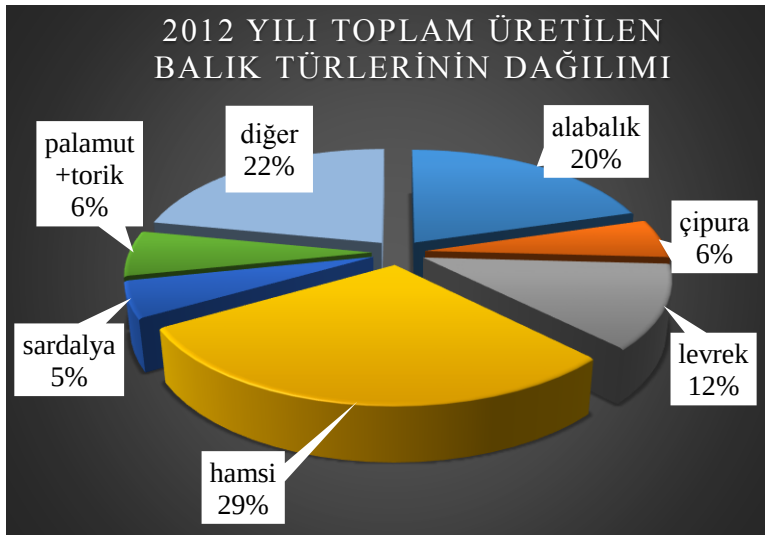
2014 yılı I. çeyrek kırmızı et üretimi 184.975 ton gerçekleşmiş, bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,3; büyükbaş eti üretimi % 9,3 küçükbaş eti üretimi % 24,4 azalmıştır.

2.3.4. Balık Üretimi

	Avlanan Deniz Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Kültür Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Avlanan Tatlısu Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Toplam	Yıllık değişim %
2008	395.660	67,5	151.990	25,9	38.553	6,6	586.203	-15,9
2009	380.636	66,2	158.640	27,6	35.604	6,2	574.880	-1,9
2010	399.656	66,3	166.801	27,7	36.458	6,0	602.915	4,9
2011	432.246	66,0	188.785	28,8	34.328	5,2	655.359	8,7
2012	315.637	56,2	212.410	37,8	33.787	6,0	561.834	-14,3

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle avlanan deniz balıklarının toplamdaki payı azalırken kültür balıklarının payı artmıştır. 2008’de toplam üretimde % 68 olan deniz balıklarının payı 2012’de % 56’ya düşerken kültür balıklarının payı % 26’dan % 38’e yükselmiştir. Aynı dönemde avlanan tatlı su balıklarının oranı % 6,6’dan % 6’ya düşmüştür.

2012 yılında toplam balık üretimimiz önceki yıla göre % 14 azalışla 562 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Avlanan deniz balıklarının % 52’sini hamsi, yetiştiriciliği yapılan kültür balıklarının % 54’ünü alabalık oluşturmuştur.

Toplam balık üretiminde hamsi % 29’luk pay ile ilk sırada yer alırken onu sırasıyla % 20 ile alabalık, % 12 ile levrek izlemiştir.

2012 yılı kültür balığı üretiminin % 53’ünü iç su balıkları oluşturmuştur.

Kültür Balıkları Türü	2008	2009	2010	2011	2012
İç su					
Alabalık	65.928	75.657	78.165	100.239	111.335
Aynalı sazan	629	591	403	207	222
Deniz					
Alabalık	2.721	5.229	7.079	7.697	3.234
Çipura	31.670	28.362	28.157	32.187	30.743
Levrek	49.270	46.554	50.796	47.013	65.512
Diğer	1.772	2.247	2.201	1.442	-
Toplam	151.990	158.640	166.801	188.785	212.410

Kaynak: TÜİK, ton

2.4. Dış Ticaret

2.4.1. Canlı Hayvan İthalatı

CANLI İTHALAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	amızlık Olmay		
2008	Miktar (kg)	0	2.275.614	0	2.275.614	0	0	0	2.275.614
	Miktar (baş)	0	5.393	0	5.393	0	0	0	5.393
	\$	0	16.417.761	0	16.417.761	0	0	0	16.417.761
2009	Miktar (kg)	0	1.919.200	0	1.919.200	4.800	0	4.800	1.924.000
	Miktar (baş)	0	4.010	0	4.010	55	0	55	4.065
	\$	0	13.306.818	0	13.306.818	122.702	0	122.702	13.429.520
2010	Miktar (kg)	363.215	9.150.941	54.122.956	63.637.112	10.700	9.959.970	9.970.670	73.607.782
	Miktar (baş)	1.443	19.928	118.578	139.949	275	234.699	234.974	374.923
	\$	1.861.257	65.544.857	206.349.057	273.755.171	178.115	26.741.817	26.919.932	300.675.103
2011	Miktar (kg)	53.295.583	40.230.146	82.839.341	176.365.070	60.704	48.913.990	48.974.694	225.339.764
	Miktar (baş)	227.871	78.565	164.360	470.796	1.191	1.446.573	1.447.764	1.918.560
	\$	252.581.275	292.952.534	303.201.883	848.735.692	541.116	147.475.001	148.016.117	996.751.809
2012	Miktar (kg)	48.188.627	25.301.428	107.320.970	180.811.025	612.830	14.294.822	14.907.652	195.718.677
	Miktar (baş)	228.421	48.702	194.448	471.571	10.663	394.963	405.626	877.197
	\$	252.629.159	163.824.429	358.959.795	775.413.383	3.414.792	39.189.986	42.604.778	818.018.161
2013	Miktar (kg)	29.869.248	16.695.953	14.558.347	61.123.548	1.677.725	2.953.987	4.631.712	65.755.260
	Miktar (baş)	130.897	31.873	28.869	191.639	30.050	65.720	95.770	287.409
	\$	151.262.835	102.182.831	44.364.473	297.810.139	9.036.794	6.650.530	15.687.324	313.497.463
2013/3	Miktar (kg)	11.053.903	5.291.412	11.948.897	28.294.212	528.985	2.873.204	3.402.189	31.696.401
	Miktar (baş)	48.845	9.900	23.352	82.097	9.568	63.245	72.813	154.910
	\$	56.624.020	32.131.865	36.185.337	124.941.222	2.665.868	6.382.266	9.048.134	133.989.356
2014/3	Miktar (kg)	▼ 2.440.747	▼ 4.557.451	▼ 0	▼ 6.998.198	▼ 294.181	▼ 0	▼ 294.181	▼ 7.292.379
	Miktar (baş)	▼ 9.635	▲ 10.007	▼ 0	▼ 19.642	▼ 5.402	▼ 0	▼ 5.402	▼ 25.044
	\$	▼ 13.338.536	▼ 29.769.408	▼ 0	▼ 43.107.944	▼ 1.239.148	▼ 0	▼ 1.239.148	▼ 44.347.092
Geçen Yıla	Miktar (kg)	-77,9	-13,9		-75,3	-44,4		-91,4	-77,0
Göre Değişim	Miktar (baş)	-80,3	1,1		-76,1	-43,5		-92,6	-83,8
(%)	\$	-76,4	-7,4		-65,5	-53,5		-86,3	-66,9

Kaynak: TÜİK

Canlı hayvan ithalatlarının çoğunluğunu büyükbaş oluşturmaktadır. 2008 ve 2009'da yapılan ithalatın tamamı damızlık olup, 2010 yılından itibaren besilik ve kasaplık hayvan ithalatı da yapılmaya başlanmıştır.

En fazla sayıda canlı hayvan ithalatı 1.918 bin baş ile 2011 yılında gerçekleşmiştir. Bu miktarın % 75'i damızlık olmayan küçükbaşdır. En fazla canlı büyükbaş ithalatı 2011 ve 2012 yıllarında gerçekleştirilirken büyük çoğunluğunu kasaplık sınıfı oluşturmuştur.

2013 yılında bir önceki yıla göre; kg bazında toplam canlı ithalatı % 66, büyükbaş ithalatı % 66 küçükbaş ithalatı % 69 azalmıştır.

Azalma daha çok kasaplık ithalatından kaynaklanma olup büyükbaş için % 86 küçükbaş için % 79 düşüş söz konusudur. Damızlık ithalatı büyükbaş için % 34 azalırken küçükbaş için % 174 artmıştır. Büyükbaş besilik ithalatındaki azalma kg bazında % 37, sayı olarak % 42'dir.

2014/3 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, kg bazında toplam canlı hayvan ithalatı % 77; büyükbaş ithalatı % 75, küçükbaş ithalatı % 91 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı döneminde ithalatın yaklaşık yarısı kasaplık iken 2014 yılında kasaplık ithalatı olmamıştır. Damızlık olarak ithal edilen büyükbaş sayısı % 1, küçükbaş sayısı % 44, besilik olarak ithal edilen büyükbaş sayısı % 80 azalmıştır.

2013 Yılı Türkiye Canlı Büyükbaş İthalatı - Baş					
Ülke	Besilik	Damızlık	Kasaplık	Toplam	%
Macaristan	43.612	1.618	67	45.297	23,6
Uruguay	45.409	0	0	45.409	23,7
Avustralya	20.625	0	4.834	25.459	13,3
Brezilya	0	0	22.169	22.169	11,6
ABD	1.257	17.727	0	18.984	9,9
Avusturya	1.779	9.426	0	11.205	5,8
Çek Cum.	4.278	1.387	0	5.665	3,0
Meksika	5.175	0	0	5.175	2,7
Letonya	2.521	68	14	2.603	1,4
Litvanya	1.975	98	0	2.073	1,1
Slovakya	1.690	252	95	2.037	1,1
Fransa	0	0	1.690	1.690	0,9
Estonya	909	722	0	1.631	0,9
Yunanistan	1.593	0	0	1.593	0,8
Almanya	0	575	0	575	0,3
Hindistan	74	0	0	74	0,0
Toplam	130.897	31.873	28.869	191.639	100

Kaynak: TÜİK

2013 yılında gerçekleşen büyükbaş ithalatının, çoğunluğu besilik olmak üzere; % 24'ü Macaristan, % 24'ü Uruguay, % 13'ü Avustralya, % 12'si Brezilya'dan yapılmıştır. Damızlık sığır ithalatının % 56'sı ABD, % 30'u Avusturya'dan, kasaplık sığır ithalatının % 77'si Brezilya'dan sağlanmıştır.

2013 Yılı Türkiye Canlı Küçükbaş İthalatı - Baş				
Ülke	Damızlık	Damızlık olmayan	Toplam	%
Avustralya	115	62.200	62.315	65,07
Bulgaristan	19.081	1.389	20.470	21,37
Hırvatistan	1.700	0	1.700	1,78
Macaristan	5.336	850	6.186	6,46
Rusya Fed.	1.900	0	1.900	1,98
Ukrayna	434	0	434	0,45
Yunanistan	1.484	1.281	2.765	2,89
Toplam	30.050	65.720	95.770	100

Kaynak: TÜİK

2013 yılında canlı olarak ithal edilen küçükbaş hayvanların % 31'i damızlık olup damızlık olanların % 64'ü Bulgaristan'dan, damızlık olmayanların % 95'i Avustralya'dan getirilmiştir.

2.4.2 Canlı Hayvan İhracatı

CANLI İHRACAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	Damızlık Olmayan		
2008	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	1.810.830	1.810.830	1.810.830
	Miktar (baş)	0	0	0	0	0	37.351	37.351	37.351
	\$	0	0	0	0	0	5.174.172	5.174.172	5.174.172
2009	Miktar (kg)	0	0	0	0	7.760	4.355.950	4.363.710	4.363.710
	Miktar (baş)	0	0	0	0	194	80.556	80.750	80.750
	\$	0	0	0	0	21.161	12.637.417	12.658.578	12.658.578
2010	Miktar (kg)	412	0	0	412	0	0	0	412
	Miktar (baş)	74	0	0	74	0	0	0	74
	\$	3.030	0	0	3.030	0	0	0	3.030
2011	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0	0	0
	Miktar (baş)	0	0	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	Miktar (kg)	4.100	0	10.950	15.050	0	50.895	50.895	65.945
	Miktar (baş)	18	0	66	84	0	1.096	1.096	1.180
	\$	4.047	0	25.954	30.001	0	206.470	206.470	236.471
2013	Miktar (kg)	4.800	192.950	6.550	204.300	35.560	0	35.560	239.860
	Miktar (baş)	9	357	21	387	898	0	898	1.285
	\$	18.000	1.133.494	7.090	1.158.584	253.223	0	253.223	1.411.807
2013/3	Miktar (kg)	0	139.250	6.550	145.800	0	0	0	145.800
	Miktar (baş)	0	253	21	274	0	0	0	274
	\$	0	725.183	7.090	732.273	0	0	0	732.273
2014/3	Miktar (kg)	0	104.700	13.530	118.230	3.300	0	3.300	121.530
	Miktar (baş)	0	217	127	344	100	0	100	444
	\$	0	815.129	42.672	857.801	55.471	0	55.471	913.272
Geçen Yıla	Miktar (kg)		-24,8	106,6	-18,9				-16,6
Göre Değişim	Miktar (baş)		-14,2	504,8	25,5				62,0
(%)	\$		12,4	501,9	17,1				24,7

Kaynak: TÜİK

2013 yılında gerçekleştirilen 387 baş'lık canlı büyükbaş ihracatının % 92'si damızlık vasıftadır. İhracatın % 71'i Azerbaycan'a, % 27'si Türkmenistan'a gerçekleştirilmiştir.

2013 Yılı Türkiye Canlı Büyükbaş İhracatı - Baş					
Ülke	Besilik	Damızlık	Kasaplık	Toplam	%
Azerbaycan	0	253	21	274	70,80
Türkmenistan	0	104	0	104	26,87
Suriye	9	0	0	9	2,33
Toplam	9	357	21	387	100

Kaynak: TÜİK

2014 yılının ilk üç ayında canlı büyükbaş hayvan ihracatı 344 baş ile bir önceki yılın aynı dönemine göre % 26 artmış; % 59'u Türkmenistan'a, % 41'i Suriye'ye gönderilmiştir.

2013 yılında gerçekleştirilen 898 baş canlı küçükbaş ihracatının tamamı damızlık keçidir. 2014 yılının ilk üç ayında yine tamamı damızlık keçi olmak üzere 100 baş ihracat yapılmıştır. Son iki yılda gerçekleşen ihracatların tamamı Azerbaycan varışlıdır.

2.4.3. İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı

KIRMIZI ET İTHALATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz			
2008	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0
2009	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0
2010	Miktar (kg)	308.577	50.348.937	0	50.657.514	0	50.657.514
	\$	1.731.523	247.525.308	0	249.256.831	0	249.256.831
2011	Miktar (kg)	552.375	110.178.976	0	110.731.351	0	110.731.351
	\$	2.960.075	508.908.365	0	511.868.440	0	511.868.440
2012	Miktar (kg)	0	25.435.604	1.200	25.436.804	0	25.436.804
	\$	0	95.978.931	13.340	95.992.271	0	95.992.271
2013	Miktar (kg)	0	6.140.581	0	6.140.581	0	6.140.581
	\$	0	24.271.868	0	24.271.868	0	24.271.868
2013/3	Miktar (kg)	0	3.180.684	0	3.180.684	0	3.180.684
	\$	0	13.588.806	0	13.588.806	0	13.588.806
2014/3	Miktar (kg)	0	20.105	0	20.105	0	20.105
	\$	0	102.095	0	102.095	0	102.095
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		-99,4		-99,4		-99,4
	\$		-99,2		-99,2		-99,2

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle en fazla kırmızı et ithalatı 2011 yılına aittir. 2013 yılında gerçekleşen ithalatın tamamı kemikli sığır eti olup 6.141 ton'dur. İthalat miktarı, bir önceki yıla göre % 76 azalmıştır.

Yıllar itibariyle kırmızı et ithalatlarının büyük çoğunluğu ve 2013-2014 ithalatlarının tamamı Polonya'dan yapılmıştır.

2014/3 döneminde işlenmemiş et ithalatının tamamı kemikli büyükbaş eti olup sadece 20 ton'dur.

2.4.4. İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı

KIRMIZI ET İHRACATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş			Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		
2008	Miktar (kg)	243.473	6.216	18.518	268.207	11.342	4.600	1.990	17.932	286.139
	\$	1.031.829	53.638	204.060	1.289.527	93.096	40.985	22.459	156.540	1.446.067
2009	Miktar (kg)	13.988	22.624	29.209	65.821	0	1.969	3.766	5.735	71.556
	\$	135.528	226.374	307.832	669.734	0	25.391	32.720	58.111	727.845
2010	Miktar (kg)	12.730	8.298	45.905	66.933	980	1.421	671	3.072	70.005
	\$	144.199	92.710	621.895	858.804	8.839	20.201	6.266	35.306	894.110
2011	Miktar (kg)	7.483	15.680	36.091	59.254	3.557	1.000	515	5.072	64.326
	\$	58.210	143.377	440.407	641.994	76.986	14.615	5.575	97.176	739.170
2012	Miktar (kg)	0	14.369	66.041	80.410	987	12.309	431	13.727	94.137
	\$	0	128.388	719.305	847.693	15.486	188.300	5.674	209.460	1.057.153
2013	Miktar (kg)	0	2.088	57.769	59.857	2.027	6.314	3.004	11.345	71.202
	\$	0	23.580	608.465	632.045	30.709	145.683	41.545	217.937	849.982
2013/3	Miktar (kg)	0	55	8.685	8.740	130	1.505	1.500	3.135	11.875
	\$	0	370	84.857	85.227	2.600	28.480	27.259	58.339	143.566
2014/3	Miktar (kg)	0	807	16.959	17.766	1.540	641	213	2.394	20.160
	\$	0	8.629	157.368	165.997	21.133	13.459	1.324	35.916	201.913
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		1.367,3	95,3	103,3	1.084,6	-57,4	-85,8	-23,6	69,8
	\$		2.232,2	85,5	94,8	712,8	-52,7	-95,1	-38,4	40,6

Kaynak: TÜİK

2013 yılında işlenmemiş kırmızı et ihracatı 71 ton olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılının ilk üç ayında kırmızı et ihracatı 20 ton olup 2013 yılının aynı dönemine göre % 70 azalmıştır.

2.4.5. İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı

KANATLI ETİ İTHALATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Beç Tavuğu	Genel Toplam
2008	Miktar (kg)	635.249	0	21.162	0	0	656.411
	\$	670.454	0	54.614	0	0	725.068
2009	Miktar (kg)	1.081.111	0	43.453	0	0	1.124.564
	\$	1.355.197	0	95.815	0	0	1.451.012
2010	Miktar (kg)	425.607	0	34.616	0	0	460.223
	\$	731.784	0	118.288	0	0	850.072
2011	Miktar (kg)	529.029	0	53.756	1.104	0	583.889
	\$	1.227.725	0	193.540	5.221	0	1.426.486
2012	Miktar (kg)	369.214	0	45.931	0	0	415.145
	\$	823.283	0	162.298	0	0	985.581
2013	Miktar (kg)	312.551	0	9.022	1.498	0	323.071
	\$	660.528	0	67.982	9.360	0	737.870
2013/3	Miktar (kg)	124.829	0	0	0	0	124.829
	\$	311.156	0	0	0	0	311.156
2014/3	Miktar (kg)	▼ 66.855	0	▲ 19.166	0	0	▼ 86.021
	\$	▼ 151.804	0	▲ 81.345	0	0	▼ 233.149
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	-46,4					-31,1
	\$	-51,2					-25,1

Kaynak: TÜİK

Kanatlı eti ithalatı, yıldan yıla azalmaktadır ve ihracatla karşılaştırıldığında yok denecek kadar azdır. 2013 yılında 323 ton, 2014 yılının ilk üç ayında 86 ton kanatlı eti ithalatı yapılmıştır.

2.4.6. İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı

KANATLI ETİ İHRACATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Beç Tavuğu	Genel Toplam
2008	Miktar (kg)	46.105.734	1.281.104	0	0	0	47.386.838
	\$	57.257.763	1.568.897	0	0	0	58.826.660
2009	Miktar (kg)	78.495.474	438.176	3.000	0	0	78.936.650
	\$	118.135.867	1.031.115	20.850	0	0	119.187.832
2010	Miktar (kg)	98.044.126	942.098	0	0	0	98.986.224
	\$	160.716.149	983.855	0	0	0	161.700.004
2011	Miktar (kg)	188.598.283	1.970.650	330.036	0	0	190.898.969
	\$	332.614.520	4.302.752	846.055	0	0	337.763.327
2012	Miktar (kg)	255.936.987	3.258.424	10.053	0	961.438	260.166.902
	\$	481.010.375	7.911.222	46.242	0	2.552.546	491.520.385
2013	Miktar (kg)	303.092.431	4.919.676	0	0	494.022	308.506.129
	\$	546.912.319	10.731.725	0	0	1.667.233	559.311.277
2013/3	Miktar (kg)	72.170.124	1.234.582	0	0	133.519	73.538.225
	\$	133.141.106	2.948.866	0	0	447.063	136.537.035
2014/3	Miktar (kg)	▲ 78.849.283	▲ 1.549.825	0	0	▼ 38.381	▲ 80.437.489
	\$	▲ 135.720.535	▲ 3.518.296	0	0	▼ 121.124	▲ 139.359.955
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	9,3	25,5			-71,3	9,4
	\$	1,9	19,3			-72,9	2,1

Kaynak: TÜİK

2013 yılında toplam kanatlı eti ihracatı miktar olarak % 19 artmış; tavuk eti ihracatı % 18, hindi eti ihracatı % 51 artarken, beç tavuğu ihracatı % 49 azalmıştır.

Kanatlı eti ihracatında en büyük pazar Ortadoğu ülkeleri olup 2013 yılı ihracatının % 65'i Irak varışlıdır. Diğer önemli pazarlar Libya, Suriye ve İran'dır.

2.4.7. Balık Dış Ticareti

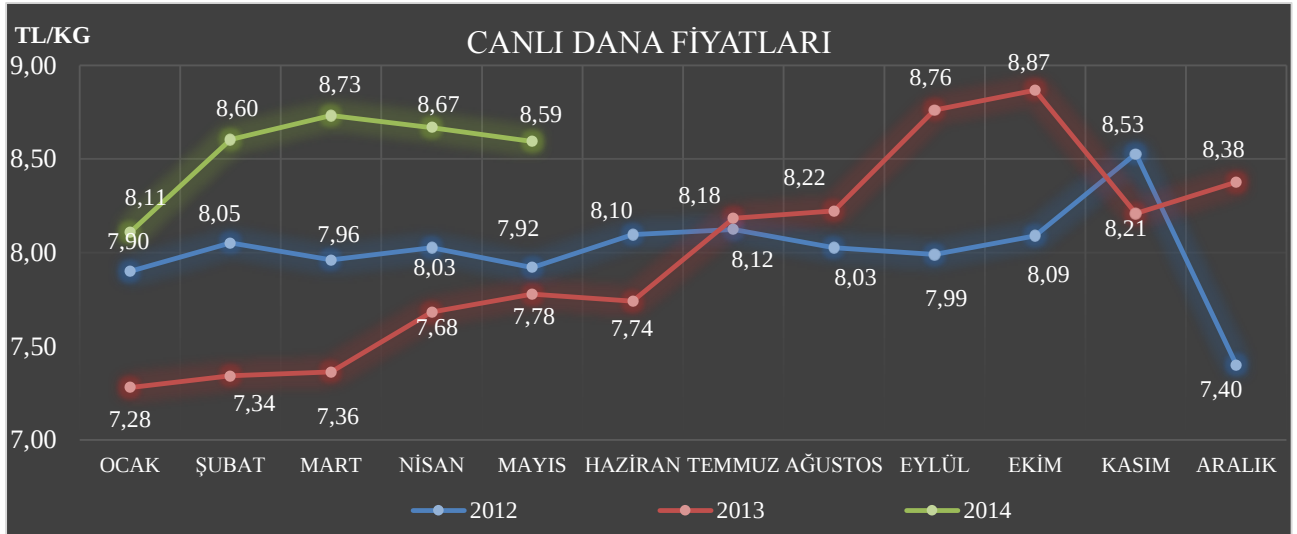
BALIK DIŞ TİCARETİ		İTHALAT	İHRACAT
2008	Miktar (kg)	58.240.658	48.037.068
	\$	110.052.003	337.559.545
2009	Miktar (kg)	68.618.479	48.227.620
	\$	97.664.174	284.859.057
2010	Miktar (kg)	74.809.275	48.914.054
	\$	122.466.106	279.819.048
2011	Miktar (kg)	59.338.401	61.141.811
	\$	146.310.303	361.903.700
2012	Miktar (kg)	58.817.493	69.386.049
	\$	150.243.241	381.657.460
2013	Miktar (kg)	61.304.786	89.453.079
	\$	163.312.949	484.615.827
2013/3	Miktar (kg)	10.781.821	20.993.529
	\$	31.022.230	127.866.827
2014/3	Miktar (kg)	15.897.595	24.583.572
	\$	34.749.749	155.106.281
Önceki Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	47,4	17,1
	\$	12,0	21,3

Kaynak: TÜİK (Veriler canlı, dondurulmuş, tütülenmiş ve taze balıkları içermektedir.)

Son dört yılda ülkemiz balık ticaretinde net ihracatçı konumundadır. 2013 yılında balık ithalatımız 61 bin ton olarak gerçekleşirken, ihracatımız 89 bin ton'a ulaşmıştır. Balık ithalatının çoğunluğunu uskumru, somon ve orkinos; ihracatının çoğunluğunu alabalık, çipura ve levrek oluşturmaktadır. 2013 yılında en fazla ithalat yapılan ülke % 51 payla Norveç'tir.

2.5. Fiyatlar

2.5.1. Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

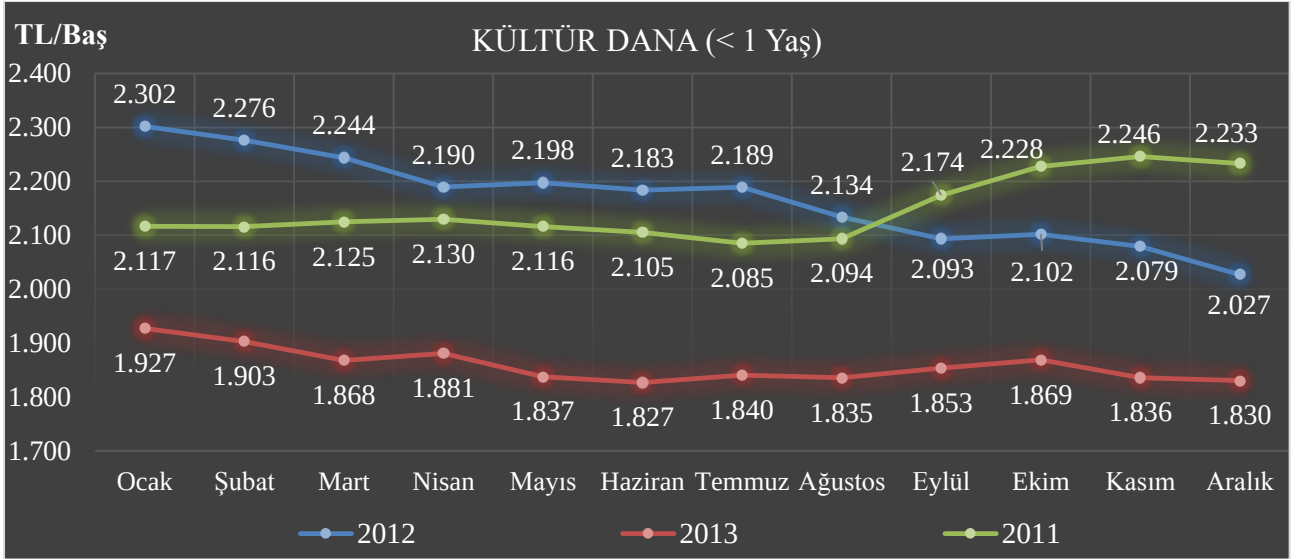
Kaynak: Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsaları

Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2013 yılında toplam canlı dana tescil miktarı % 55, fiyatı % 0,2 artmıştır.

2013 yılında, üç borsadaki toplam canlı dana işlem hacmi sadece 9.195 ton olmuştur. 2014 yılı Ocak-Mayıs döneminde, toplam tescil miktarı % 27 artmıştır.

Mayıs ayı itibariyle canlı dana fiyat ortalaması 8,59 TL/Kg ile Ocak ayına göre % 9, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 8,5 yüksektir.

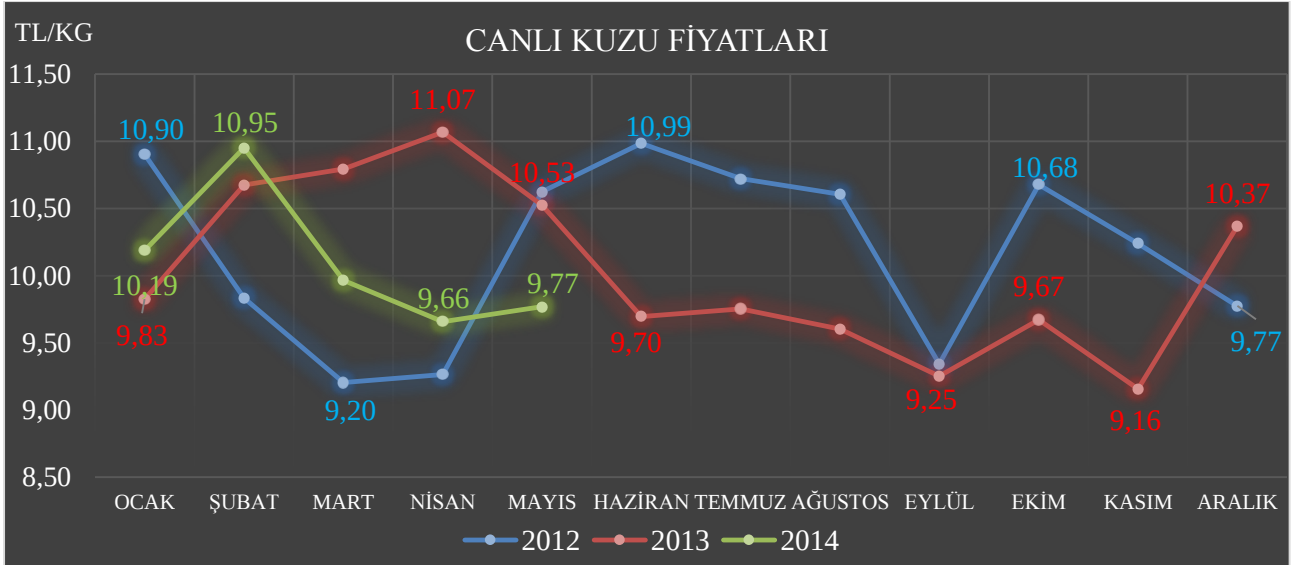
KG	DENİZLİ TİCARET BORSASI		EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
OCAK	21.547	5.500	123.229	76.695	311.514	278.673
ŞUBAT	8.150	4.200	131.875	102.898	480.348	597.263
MART	10.700	10.200	126.605	127.793	560.378	1.234.313
NİSAN	5.325	12.950	197.401	151.495	667.710	720.943
MAYIS	3.950	7.200	156.197	78.605	445.214	719.727
HAZİRAN	6.335		109.857		433.574	
TEMMUZ	7.600		214.885		754.633	
AĞUSTOS	5.360		186.981		1.153.346	
EYLÜL	4.900		315.024		507.742	
EKİM	0		132.722		370.744	
KASIM	3.500		131.453		885.632	
ARALIK	4.800		114.650		601.614	
TOPLAM	82.167	40.050	1.940.879	537.486	7.172.449	3.550.919

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre, bir yaş altındaki kültür danaya ait üretici fiyatı, 2013 yılında % 14 azalmıştır.

2014 yılı başından itibaren TÜİK, AB'ye uyum kapsamında, madde bazında üretici fiyatlarını açıklamamaktadır.

Kaynak: Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsaları

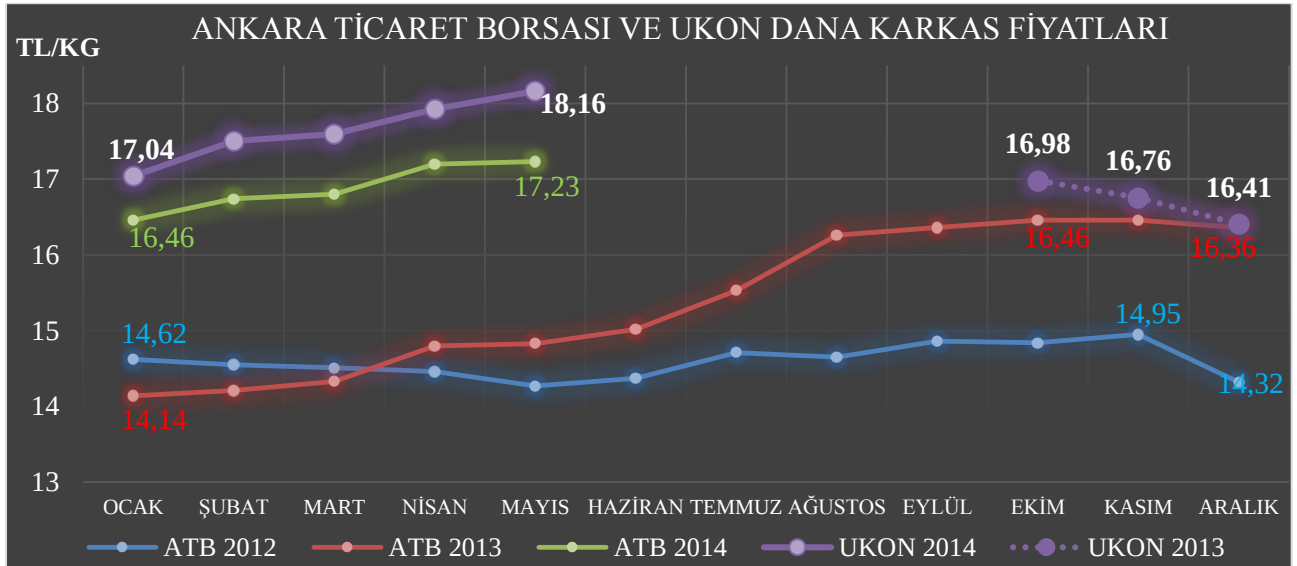
Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2013 yılında canlı kuzu tescil miktarı % 13, fiyat ortalaması % 8 azalmıştır.

2013 yılında üç borsada işlem gören canlı kuzu miktarı sadece 1.325 ton'dur.

2014 Ocak- Mayıs döneminde toplam tescil miktarı % 18 azalmıştır. Mayıs ayı itibariyle canlı kuzu fiyatı 9,77 TL/kg ile Ocak ayına göre % 4,3 bir önceki yılın aynı dönemine göre % 7 düşüktür.

KG	DENİZLİ TİCARET BORSASI		EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
OCAK	3.219	0	7.581	3.686	0	0
ŞUBAT	0	0	5.961	2.219	0	0
MART	0	0	3.849	2.533	0	0
NİSAN	0	0	3.260	4.956	0	0
MAYIS	0	0	1.549	5.211	199.249	165.002
HAZİRAN	0	0	13.258	0	210.420	0
TEMMUZ	0	0	31.362	0	348.089	0
AĞUSTOS	0	0	14.659	0	398.737	0
EYLÜL	0	0	28.539	0	10.013	0
EKİM	0	0	9.804	0	0	0
KASIM	0	0	23.138	0	0	0
ARALIK	0	0	12.883	0	0	0
TOPLAM	3.219	0	155.843	18.605	1.166.508	165.002

2.5.2. Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

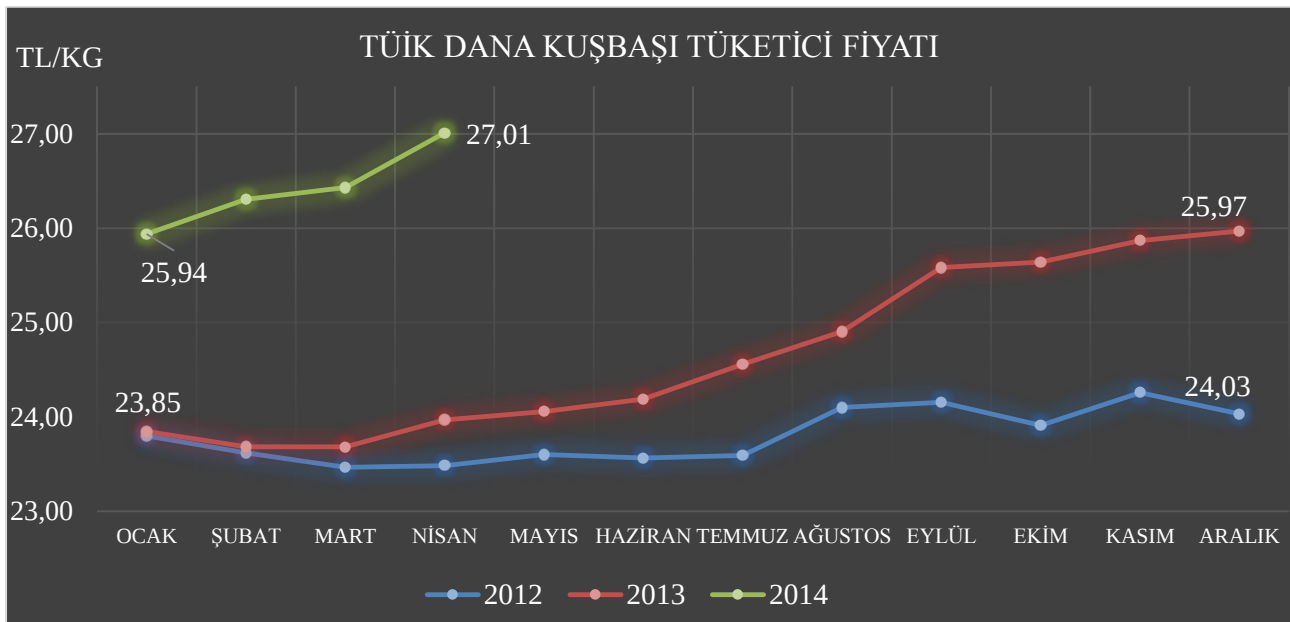
Ulusal Kırmızı Et Konseyi tarafından 2013 yılı Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan fiyatlar, 18 ilden alınan yağsız ve % 2 fireli dana karkas fiyatıdır.

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2013 yılında tescil edilen dana karkas miktarı % 33, ortalama fiyat % 6 artmıştır.

2014 Ocak- Mayıs döneminde dana karkas tescil miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre % 24 azalmıştır. Mayıs ayı itibariyle borsada dana karkas fiyatı 17,2 TL/kg olup Ocak ayına göre % 4,7 bir önceki yılın aynı dönemine göre % 16 yüksektir.

KG	ATB DANA KARKAS İŞLEM HACİMLERİ			
	2013		2014	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	597.029	1.044.967	598.259	767.094
ŞUBAT	596.478	930.071	371.012	509.442
MART	487.589	945.247	262.071	877.083
NİSAN	633.578	1.256.751	571.195	869.926
MAYIS	576.435	1.053.892	612.939	947.056
HAZİRAN	526.987	977.930		
TEMMUZ	757.118	1.310.384		
AĞUSTOS	660.712	674.636		
EYLÜL	578.414	1.042.576		
EKİM	402.494	808.970		
KASIM	620.000	905.634		
ARALIK	615.203	938.907		
TOPLAM	7.052.036	11.889.966	2.415.476	3.970.602

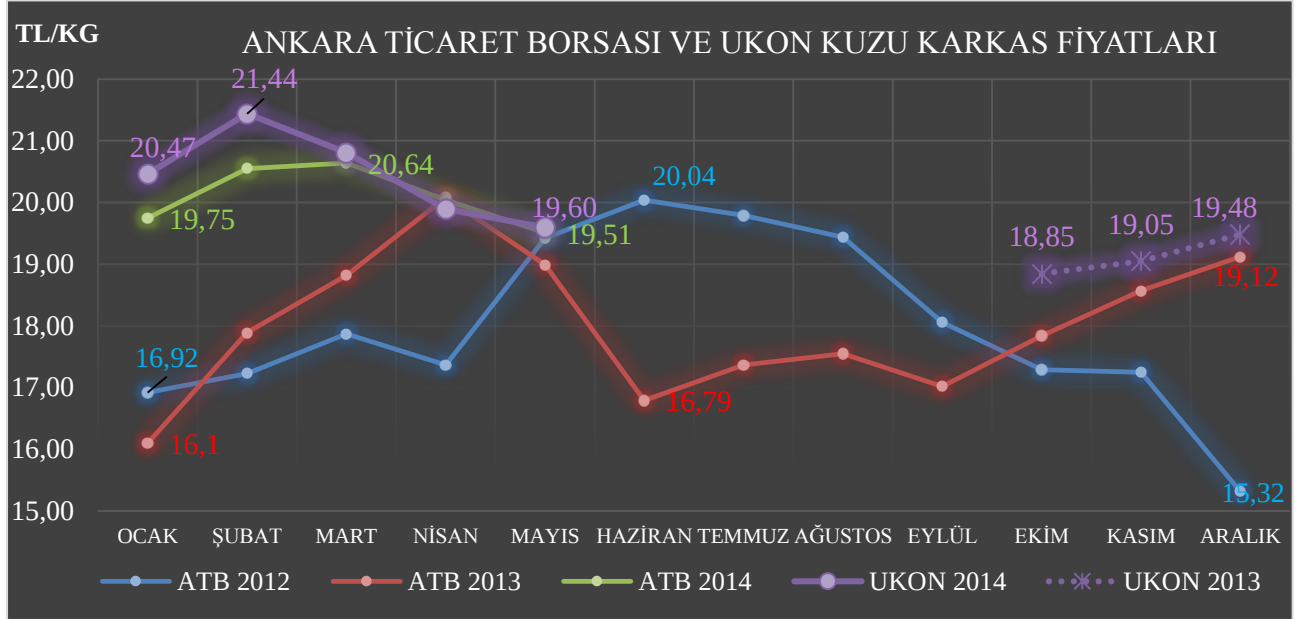
Ülkemizde karkas et, salon satışı olarak sadece Ankara Ticaret Borsası'nda işlem görmektedir. 2013 yılında borsada tescil edilen toplam sığır karkas miktarı sadece 11.890 ton olup % 59'u salon satışlarıdır.

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre, 2013 yılında dana kuşbaşı tüketici fiyatı % 4 artarak 24,66 TL/kg'a ulaşmıştır. 2014 Nisan ayı itibariyle fiyat, 27 TL/kg ile bir önceki yılın aynı dönemine göre % 13 yüksektir.

2.5.3. Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları

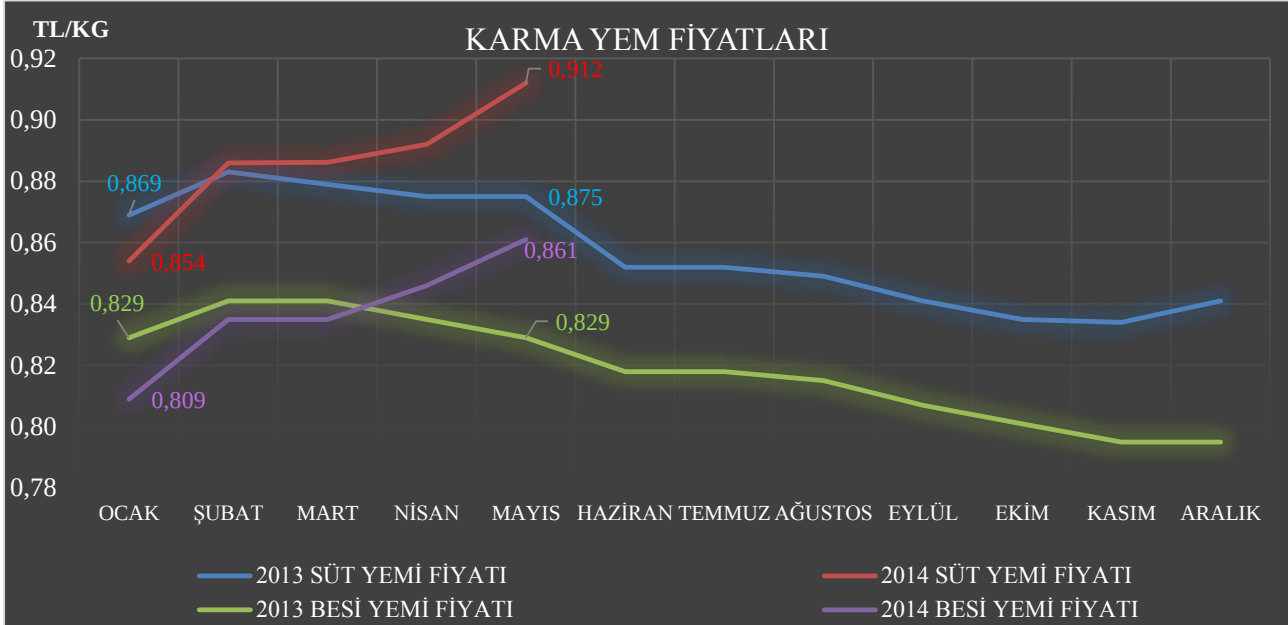
Ulusal Kırmızı Et Konseyi tarafından 2013 yılı Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan fiyatlar, 18 ilden alınan yağsız ve % 2 fireli kuzu karkas fiyatıdır.

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2013 yılı kuzu karkas tescil miktarı bir önceki yıla göre % 19 artarken fiyat ortalaması % 1 azalmıştır.

2014 Ocak- Mayıs döneminde kuzu karkas tescil miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre % 107 oranında artmıştır. Mayıs ayı itibariyle kuzu karkas fiyatı 19,47 TL/kg ile Ocak ayına göre % 1,2 düşük, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3 yüksektir.

KG	ATB KUZU KARKAS İŞLEM HACİMLERİ			
	2013		2014	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	153.313	176.372	93.256	317.083
ŞUBAT	156.930	171.638	72.376	268.172
MART	106.635	138.581	62.704	293.456
NİSAN	91.712	116.050	90.634	337.913
MAYIS	127.077	158.328	143.822	362.978
HAZİRAN	169.634	204.233		
TEMMUZ	177.752	213.051		
AĞUSTOS	122.559	153.927		
EYLÜL	110.169	150.932		
EKİM	74.439	143.276		
KASIM	85.760	150.979		
ARALIK	81.924	263.652		
TOPLAM	1.457.905	2.041.019	462.791	1.579.602

2.5.4. Karma Yem Fiyatları

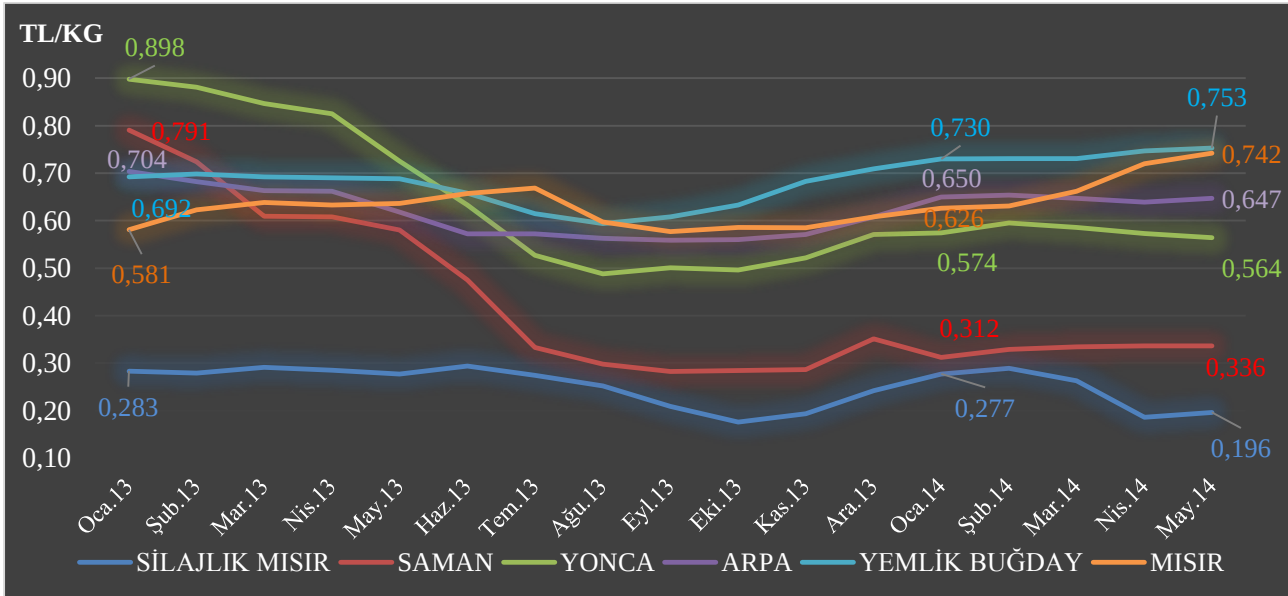

Kaynak: GTHB

2013 yılında ortalama karma besi yemi fiyatı sürekli düşüş eğiliminde olmasına karşın, bir önceki yıla göre %11 artarak 0,819 TL/kg'a ulaşmıştır.

Kur ve kuraklık etkisiyle 2014 yılı başından itibaren hızlı bir artış gösteren fiyat, Mayıs ayı itibariyle 861 TL/ton olup Ocak ayına göre % 6,4 bir önceki yılın aynı dönemine göre % 4 yüksektir.

2.5.5. Kaba Yem Fiyatları

Kaynak: GTHB, TMO

2013 yılında kaba yem fiyatları, iyi hava koşulları ve hasatta bolluğun etkisiyle önemli oranlarda gerilemiştir. Ortalama fiyatlar; silajlık mısır için 253 TL/ton, saman için 481 TL/ton, yonca için 678

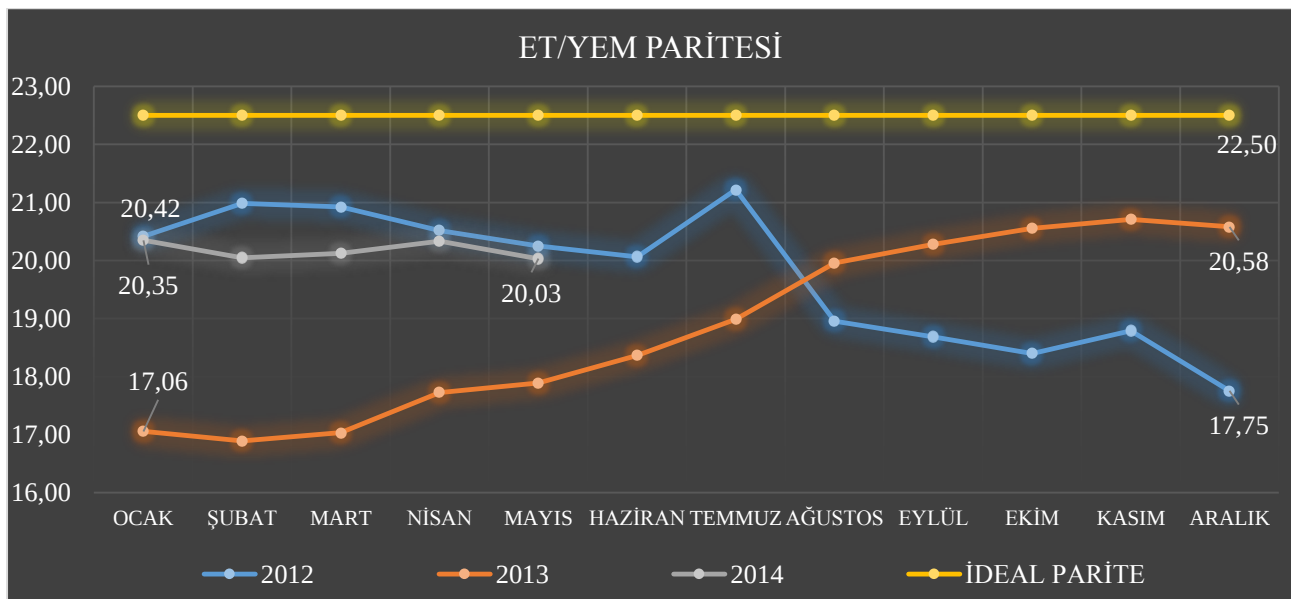
TL/ton, arpa için 611 TL/ton, yemlik buğday için 663 TL/ton, mısır için 616 TL/ton olarak gerçekleşmiştir.

2014 Mayıs itibariyle fiyatlar bir önceki yılın aynı dönemine göre; silajlık mısırdaki % 30, samanda % 42, yoncada % 23 düşüş gösterirken, arpada % 5, mısırdaki % 17, yemlik buğdayda % 9 artış gözlenmiştir.

2.5.6. Et/Yem Paritesi

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Ankara Ticaret Borsası verilerine göre; et/yem paritesi, 2013 Mart ayından itibaren sürekli yükselmiş, yıllık ortalama 19,07 olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılında yataya yakın seyreden parite, Mayıs ayında 20,03 ile 2013 seviyesinin % 1,1 üzerindedir.

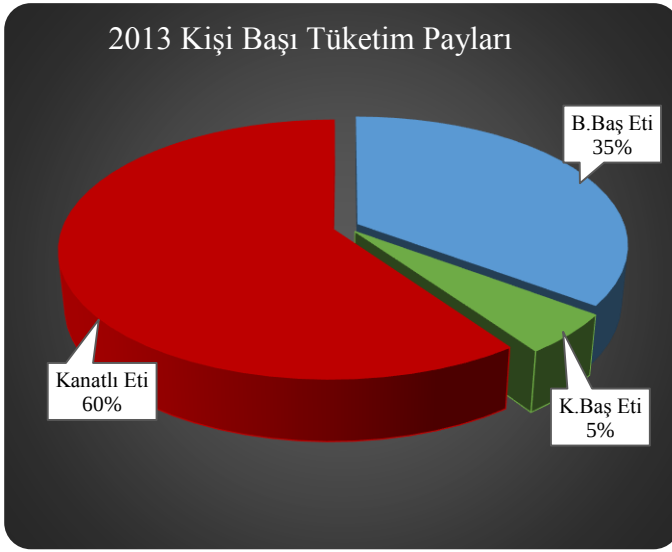

Kaynak: GTHB, ATB

İdeal et/yem paritesi 22,5 olarak kabul edilmektedir.

2.6. Tüketim

2.6.1. Kişi Başı Et Tüketimi

TÜİK verileri kullanılarak; Kişi başı tüketim= üretim + ithalat – ihracat / nüfus formülüyle yapılan hesaba göre;

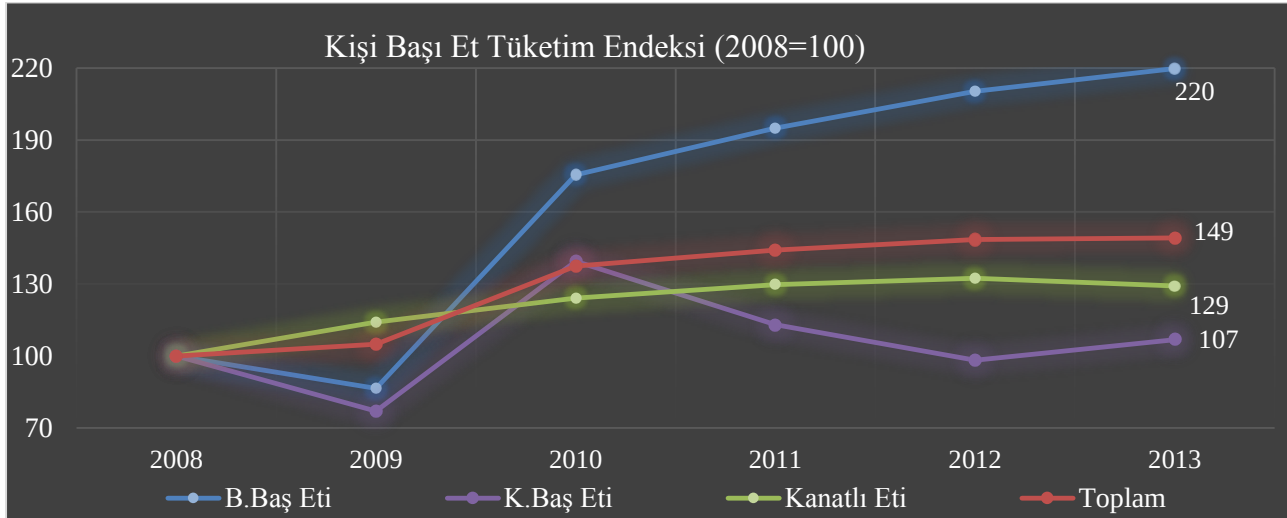
2013 yılı kişi başı et tüketimi 32,5 kg olup bunun % 60'ı (19,4 kg) kanatlı eti, % 35'i (11,4 kg) büyükbaş eti, % 5'i (1,7 kg) küçükbaş etidir.

Kişi başı balık tüketimi 7,3 kg civarındadır (2012).

2.6.2. Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)

2008 yılı baz alınarak yapılan hesaplama göre; 2008-2013 döneminde kişi başı toplam et tüketimi % 49; büyükbaş eti tüketimi % 120, küçükbaş eti tüketimi % 7, kanatlı eti tüketimi % 29 artmıştır.

2013 yılında, toplam tüketimde bir önceki yıla göre artış % 3 olarak gerçekleşmiş; büyükbaş eti tüketimi % 5, küçükbaş eti tüketimi % 9 artarken kanatlı eti tüketimi % 2 azalmıştır.

Kaynak: TÜİK (Üretim + ithalat – ihracat / nüfus)

2013 TÜİK verileri ile Türkiye	
Üretim + ithalat - ihracat	-----> 2.793.813 ton
Nüfus	-----> 76,67 milyon kişi
Kişi Başı Et Tüketimi	-----> 32,50 kg (19,43 Kg'ı kanatlı eti)
2013 OECD verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Et Tüketimi	-----> 24,10 kg (17,9 kg'ı kanatlı eti)
2009 FAO verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Et Tüketimi	-----> 25,30 kg (16,6 kg'ı kanatlı eti)

2.6.3. Hane Halkı Tüketimi

2012 yılı TÜİK hane halkı tüketim harcamaları anketi verilerine göre, aylık harcamaların % 3,6'sını et oluşturmaktadır.

2012 yılında yapılan et ve et ürünleri tüketim sıklığı anketine göre, tüketicilerin;

- % 22,2'lik bir kesimin haftada iki kez,
- % 31,9'unun haftada bir kez,
- % 16,3'ünün ayda iki kez,
- % 18,4'ünün ayda bir kez et ve et ürünleri tükettiği,
- % 1,8'lik bir kesimin ise hiç et tüketmediği tespit edilmiştir.

3. ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ

Et ve Balık Kurumu 1952 yılında Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak kurulmuş, Ülkemiz besiciliğinin ve bu sahada özel sektörün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Etin işlenmesi, grading uygulamaları, kalite kriterlerine göre satış, kaliteli şarküteri üretimi ve çeşitlemeleri, modern et marketleri ilk olarak Kurumca başlatılmış, özel sektöre örnek olunmuş, bazen özel sektörle beraber çalışılmış, özel sektör bu konularda çeşitli zamanlarda yönlendirilmiştir. 1980'li yıllarda özel sektör ancak bu şekilde tesisler kurmuş ve hızla kendisini geliştirmiş, geliştirmeye de devam etmektedir. Kurum, 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınmış, 13 yıl özelleştirme kapsamında kalmış, 19 adet işletmesi satılmış, 3 adet işletmesi kapatılmış, 5 adet işletmesi ise başka kurumlara devredilmiştir.

2005 yılında ülke hayvancılığına ve çiftçilerimize katkı ve destek sağlamak için 8 adet işletmesi ile Et ve Balık Kurumu özelleştirme kapsamından çıkartılarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Et ve Balık Kurumu 2005 yılından itibaren mevcut tesislerinde fiziki iyileştirme ve modernizasyon çalışmaları başlatmış olup, özellikle 2008 yılından itibaren Yozgat Et, Denizli Et ve Erzincan Tavuk kombinasının Kuruma devredilmesini müteakip üretim ve depolama kapasitelerinde önemli artışlar olmuştur.

27.04.2013 tarih ve 28630 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2013/4553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Devletin genel hayvancılık politikası çerçevesinde hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkıda bulunarak kamu yararı ile faaliyetlerini sürdürmek amacıyla kurulan ve bir iktisadi teşekkülü Kurumumuzun adı Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Kurumumuz Ana Statüsü çalışmaları halen devam etmektedir.

Kurumumuz Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kalan 6 adet kombinası ve diğer bölgelerdeki 4 adet kombinası ile çiftçiye ve üreticiye garanti pazar olarak ve piyasayı regüle ederek yerinde istihdama katkı sağlamaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde özel sektörün bu sahaya daha fazla yatırım yapmasını teşvik etmektedir.

Et ve Süt Kurumu; besicilerin sıkıntıya düşmemeleri için, gerektiğinde müdahale alımları yapıp, stoklama yapmak suretiyle arz ve talep dengesini kurmak, et fiyatlarının maliyetin altına düşmesini önlemek ve üretimin devamına katkı sağlamak için, yılın her mevsiminde alım yaparak fiyat ve kalitede belirleyici olmaya devam etmektedir.

Kurumumuz internet sayfası üzerinden karkas ve işlenmiş et ürünlerinin alış ve satış fiyatlarını günlük olarak yayımlamaktadır. Söz konusu fiyatlar başta üreticiler olmak üzere sektördeki diğer firmalar tarafından da gösterge fiyat olarak değerlendirilmektedir. Kurumumuz anılan faaliyetleri dolayısıyla sektörde önemli bir aktör olmaya devam etmektedir.

3.1. Kurumun Kuruluş Amacı ve Faaliyet Konuları

Kurumun yeniden yapılanarak hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek, piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkı yaparak tekelleşmenin önüne geçmek, karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda kamu yararı da gözetilerek faaliyetlerini sürdürmek ve sermaye birikimine yardımcı olmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

- Kasaplık hayvan, et, balık ve kümes hayvanlarını satın almak, satmak, gerektiğinde ithal etmek, işleyerek mamul hale getirmek, yan ürünlerini üretmek ve bunları muhafaza etmek, iç ve dış piyasada satmak ve değerlendirmek.
- Bakanlar Kurulu Kararı ve ilgili Bakanlık veya mercilerce verilecek görevleri yerine getirmek.
- Ülke hayvancılığını teşvik ederek istikrarlı bir şekilde geliştirilmesine yardımcı olmak.
- Halk sağlığı ve hayvan sağlığı açısından tehlike arz eden hastalıklara yakalanmış hayvanlarla, Bakanlığımızca şartlı veya mecburi kesime tabi tutulan hayvanları usulüne uygun kesimini yapmak ve ürünlerinin değerlendirilmesi veya imha edilmesini sağlamak.
- Amacı ile ilgili eğitim, etüt, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.
- Faaliyet konuları ile ilgili olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında;
 1. Tesisler kurmak, işletmek, satın almak, satmak, kiraya vermek veya kiralamak, bunlarla ilgili taahhüt ve müşavirlik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak.
 2. Ticaretle iştigal etmek, pazarlama faaliyetleri kapsamında satış mümessillikleri, irtibat büroları, satış mağazaları, pazarlama şirketleri kurabilmek ve ana bayılık ile bayilikler verebilmek.
 3. Ana faaliyetlerinin tesisi için bir takım hizmetlerini taşımacılık, sosyal hizmetler, tahmil-tahliye, kesim ve parçalama, bakım-onarım ve benzeri dışarıdan hizmet satın alma yöntemiyle gördürebilmek.

3.1.1. Büyükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması

YILLAR	BÜYÜKBAŞ KESİM (ESK)		BÜYÜKBAŞ KESİM (TÜRKİYE)		ET ÜRETİMİNDE ESK PAYI (%)
	BAŞ	TON	BAŞ	TON	
2009	59.398	15.246	1.506.930	326.291	4,7
2010	122.659	30.251	2.617.966	621.971	4,9
2011	82.981	20.384	2.579.020	646.521	3,2
2012	109.748	26.712	2.459.000	801.080	3,3
2013	91.184	23.112	3.433.126	869.628	2,7

Kaynak: TÜİK, EBK

2013 yılında Et ve Süt Kurumunun ülkedeki sığır eti sektöründeki payı % 2,7'dir.

3.1.2. ESK Kombinalarının Kesim ve Depolama Kapasiteleri

Kombinanın Adı	Kurulum Kapasitesi				Dondurma Tüneli Kapasitesi (ton)	Soğuk Muhafaza Kapasitesi (ton)	Donmuş Muhafaza Kapasitesi (ton)
	Günlük B.Baş (Adet)	Yıllık B.Baş (Adet)	Günlük K.Baş (Adet)	Yıllık K.Baş (Adet)			
Adana	320	80.000	2.000	500.000	26	504	960
Ağrı	320	80.000	2.000	500.000	35	39	249
Bingöl	360	90.000	2.600	650.000	48	96	1500
Diyarbakır	320	80.000	2.000	500.000	50	144	450
Erzurum	320	80.000	2.000	500.000	107	162	1311
Sakarya	360	90.000	2.600	650.000	62	139	1460
Sincan/Ank	40	10.000	200	50.000	44	310	1185
Denizli	150	37.500	250	62.500	101	255	850
Yozgat	100	25.000	300	75.000	0	75	0
Toplam	2.290	572.500	13.950	3.487.500	473	1.724	7.965

3.2. 2013 Yılı Genel Alım, Üretim ve Satış Faaliyet Bilgileri

3.2.1. Alım Faaliyetleri

Birim: Baş

YILLAR	SIĞIR	KOYUN-KUZU	KANATLI
2008	29.534	1.044	1.031.113
2009	62.383	9.805	4.003.612
2010	176.001	9.418	3.874.451
2011	97.814	24.221	4.284.111
2012	121.686	45.228	2.527.370
2013	91.184	49.911	1.856.747

2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yılları alım faaliyetine mezbuh alımlar dahil edilmiştir.

2012 yılında ithalatla birlikte 121.686 baş olan sığır alımı yapılmıştır. 2013 yılında 91.184 baş alım yapılmış olup alım faaliyetimiz bir önceki yıla göre % 25 düşüş göstermiştir.

3.2.2. 2013 Yılı Serbest ve Mezbuh Alımlar

ALIM TÜRÜ	GRUP	BAŞ/GÖVDE	ET KG	ÖDENEN TL
SERBEST	B.BAŞ	87.733	22.484.062	332.255.134
	K.BAŞ	16.040	473.759	7.523.503
MEZBUH	B.BAŞ	3.451	627.998	6.655.297
	K.BAŞ	33.871	516.701	8.776.159
	KANATLI	1.856.747	3.085.420	13.082.748

* Faaliyetlerimize ithal mezbuh alımlar dahil edilmiştir.

3.2.3. 2013 Yılı Tür Bazında Alımlar

TÜR	BAŞ/GÖVDE	ET KG	ÖDENEN TL
SIĞIR	87.627	22.462.309	331.993.013
MANDA	106	21.753	262.121
KOYUN	12.862	413.749	6.546.038
KUZU	3.178	60.010	977.465
KANATLI	1.856.747	3.085.420	13.082.748

7.

3.2.4. Üretim Faaliyetleri

Birim: Ton

YILLAR	SIĞIR-MANDA ETİ	KOYUN-KUZU ETİ	TAVUK ETİ
2008	5.437	22	1.681
2009	14.680	229	6.753
2010	33.901	214	7.895
2011	24.605	518	10.543
2012	29.244	800	4.214
2013	21.495	535	

* 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yılları üretim faaliyetimize mezbuh alımlar dahildir.

3.2.5. Satış Faaliyetleri

Birim: Ton

YILLAR	SIĞIR ETİ	KOYUN-KUZU ETİ	TAVUK ETİ
2005	9.339	195	621
2006	7.616	112	3.219
2007	6.661	213	2.547
2008	6.061	131	1.494
2009	14.676	174	5.909
2010	25.715	255	7.410
2011	24.436	464	10.397
2012	24.252	835	10.383
2013	21.837	927	9.745

Satış faaliyetimize parça et satışı dahil edilmiştir.

3.2.6. 2013 Yılı Et Satışları

Birim: Kg

ÜRÜN	GÖVDE SATIŞ	PARÇA SATIŞ	TOPLAM
SIĞIR	13.127.914	8.709.042	21.836.956
KOYUN	254.668	73.220	327.888
KUZU	492.754	106.598	599.352
KIRMIZI ET TOPLAMI	13.875.336	8.888.860	22.764.196
KANATLI	3.429.020	6.315.418	9.744.438

3.2.7. 2013 Yılı Şarküteri Üretim ve Satışları

Birim: Kg

TÜR	Üretim	Satış
KAVURMA	923.316	634.636
PASTIRMA	13.747	15.000
SALAM	362.620	335.946
SOSİS	437.665	415.248
SUCUK	584.953	573.457
İNEGÖL KÖFTE	78.466	79.707
HAMBURGER	43.480	41.636
AKÇABAT KÖFTE	32.235	31.343
KASAP KÖFTE	53.959	54.236
ADANA KÖFTE	11.225	10.914
TAVUKBURGER	7.743	8.209
MİSKET KÖFTE	31.467	29.453
TEKİRDAĞ KÖFTE	42.580	39.919
J.İŞKEMBE	40.448	48.296
FÜME DİL	1.628	652
FÜME ET	1.799	3.412
DANA JAMBON	506	1.380
DÖNER	9.411	11.687
TOPLAM	2.677.248	2.335.131

Şarküteri üretimlerimiz 2011 yılında 1.342.215 Kg' dan 2012 yılında % 4 azalış göstererek 1.278.135 Kg'a düşmüştür. 2013 yılında ise 2.677.248 Kg. üretim gerçekleşmiş olup bir önceki yıla göre şarküteri üretimimiz % 52 artış göstermiştir.

Kurumumuz 1 depo, 10 kombinası ile 19 adet kombina satış mağazası ve 65 adet franchising mağazası ile faaliyetlerine devam etmektedir.